

2022

CRPS

Centrum Rozwiązywania
Problemów Społecznych

**Diagnoza problemów uzależnień
w tym uzależnień behawioralnych
w środowisku lokalnym na terenie
Miasta Sulejówek**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW.....	4
GRUPA BADANA	4
CEL BADANIA	5
PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW W KONTEKŚCIE UZALEŻNIEŃ	6
SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY SPOŁECZNE.....	8
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NIKOTYNA.....	12
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE	13
UZALEŻNIENIE OD GIER HAZARDOWYCH	14
POTRZEBA REALIZACJI DZIAŁAŃ PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ W OPINII MIESZKAŃCÓW MIASTA SULEJÓWEK.....	17
BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	19
GRUPA BADANA	19
CEL BADANIA	19
WYNIKI BADAŃ.....	20
PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY	27
METODOLOGIA	27
CEL BADANIA	27
CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ	28
WYNIKI	28
<i>Relacje z rodzicami, Nauczycielami oraz rówieśnikami .....</i>	<i>28</i>
<i>Substancje psychoaktywne: Alkohol .....</i>	<i>31</i>
<i>Substancje psychoaktywne: Papierosy.....</i>	<i>42</i>
<i>Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze.....</i>	<i>44</i>
<i>Uzależnienia Behawioralne: Internet, smartfon, hazard .....</i>	<i>52</i>
PODSUMOWANIE.....	60

WSTĘP

Raport ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w pierwszym kwartale 2022 roku. Obejmuje on podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków oraz uzależnieniami behawioralnymi a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Mieście Sulejówek wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

- a) dorośli mieszkańcy,
- b) dzieci i młodzież szkolna,
- c) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu,

LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

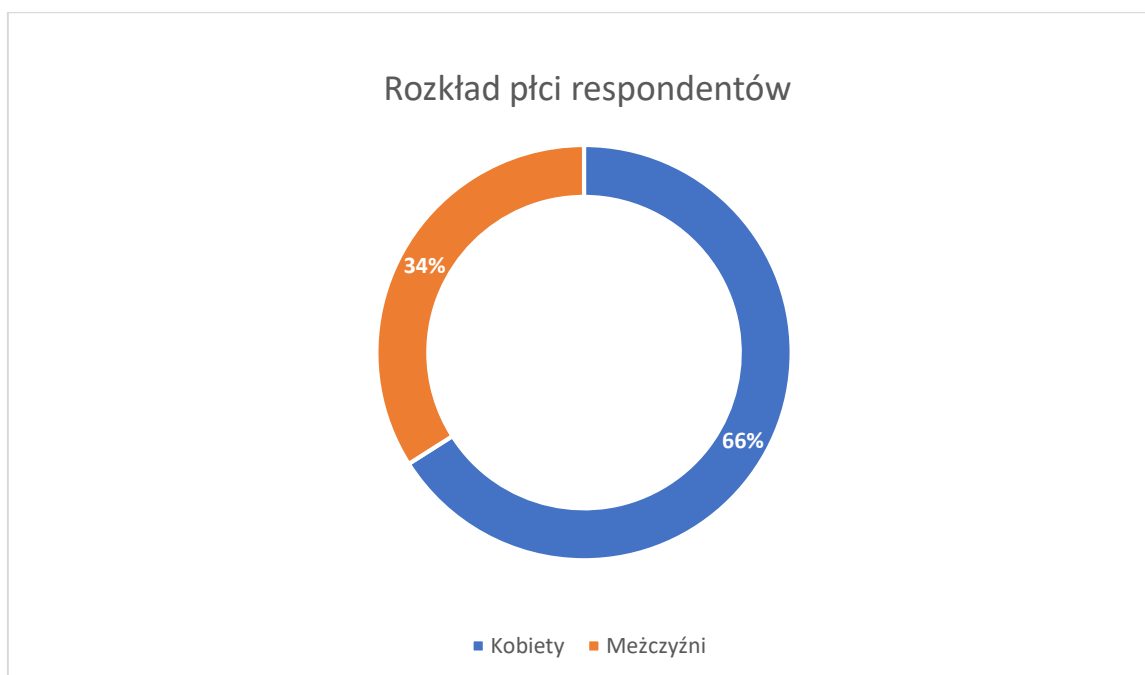

GRUPA BADANA

Badania obejmowały mieszkańców Miasta Sulejówek, którzy ukończyli osiemnasty rok życia, metoda zastosowana w badaniu to standardowa ankieta papier-ołówek. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział 200 osób, w tym 75 mężczyzn oraz 125 kobiet. Średnia wieku respondentów wyniosła 34,5 lat.

CEL BADANIA

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu;
- zagadnienia związane z uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

**PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW
W KONTEKŚCIE UZALEŻNIEŃ**

W pierwszej części badania poprosiliśmy o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako bardzo ważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców Miasta Sulejówek.

<i>Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców</i>				
<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	58%	39%	3%	0%
Uzależnienia behawioralne (uzależnienie Internetu, smartfonu)	56%	40%	4%	0%
Uzależnienie alkoholu	54%	46%	0%	0%
Bezrobocie	52%	45%	3%	0%
Bieda, ubóstwo	43%	54%	3%	0%
Bezdomność	48%	47%	5%	0%
Przestępczość	41%	56%	3%	0%
Kryzys rodziny	45%	52%	3%	0%
Kryzys norm moralnych	37%	57%	6%	0%
Uzależnienie od narkotyków, dopalaczy	48%	46%	6%	0%

Z powyższej tabeli wynika, że dla mieszkańców Miasta Sulejówek wszystkie z wymienionych problemów są w porównywalnym stopniu ważne (każda propozycja

uzyskała wynik od 94%), jednak zdecydowanie najistotniejszym problemem społecznym w ich opinii jest: **uzależnienie od alkoholu (100%)**.

Poprosiliśmy również mieszkańców Miasta Sulejówek o wyrażenie swojej opinii na temat różnego rodzaju uzależnień. Respondenci dokonywali subiektywnej oceny zaprezentowanych uzależnień od bardzo powszechnego zjawiska do jego braku. Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia poniższa tabela.

	Bardzo powszechne	Dość powszechne	Dość rzadkie	Bardzo rzadkie	Nie występuje
Alkoholizm	70%	25%	4%	1%	0%
Narkomania	51%	45%	3%	1%	0%
Nikotynizm	57%	37%	6%	0%	0%
Zakupoholizm (uzależnienie od zakupów)	39%	56%	5%	0%	0%
Pracoholizm (uzależnienie od pracy)	40%	43%	17%	0%	0%
Siecioholizm (uzależnienie od Internetu)	29%	56%	15%	0%	0%
Uzależnienie od hazardu	38%	48%	13%	1%	0%
Zaburzenia odżywiania	35%	54%	11%	0%	0%

W większości ankietowani stwierdzili, że wszystkie z zaproponowanych są bardzo powszechnymi zjawiskami uzależnień w ich środowisku, jednak zdecydowanie najwięcej wskazań uzyskały: **narkomania (96%), alkoholizm (95%) oraz zakupoholizm (95%)**.

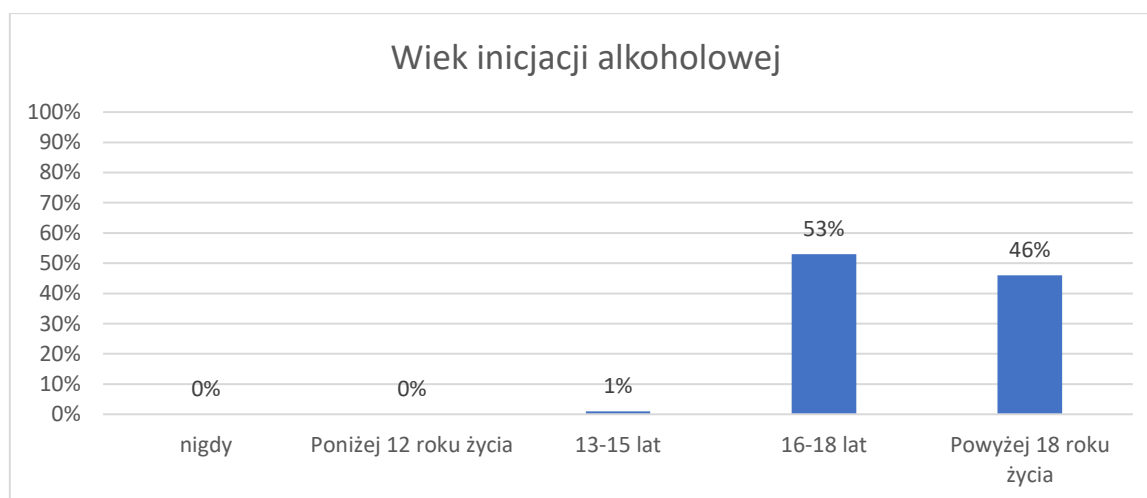
SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY SPOŁECZNE

Przyjęło się sądzić, że Polacy piją alkohol często, w dużych ilościach. Należałoby więc wnioskować, że istnieje społeczne przyzwolenie, norma, która nie potępia częstego spożywania alkoholu, lecz przeciwnie – czyni je społecznie akceptowalnym wzorem postępowania.¹ Jak wynika z badania przeprowadzonego w 2019 roku przez CBOS wśród Polaków powszechny jest pogląd, że nadużywanie alkoholu jest w naszym kraju dużym problemem (91%). Tylko 6% badanych uważa, że jest to mały problem, a 3% nie ma zdania w tej sprawie².

W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców miasta na temat alkoholu.

Pierwszą z poruszanych kwestii był wiek inicjacji alkoholowej. **46% ankietowanych deklaruje, że alkoholu spróbowało po raz pierwszy po uzyskaniu pełnoletności.** 53% osób wskazało na wiek między 16 a 18 r. ż., kolejne 1% na wiek 13 a 15 lat.

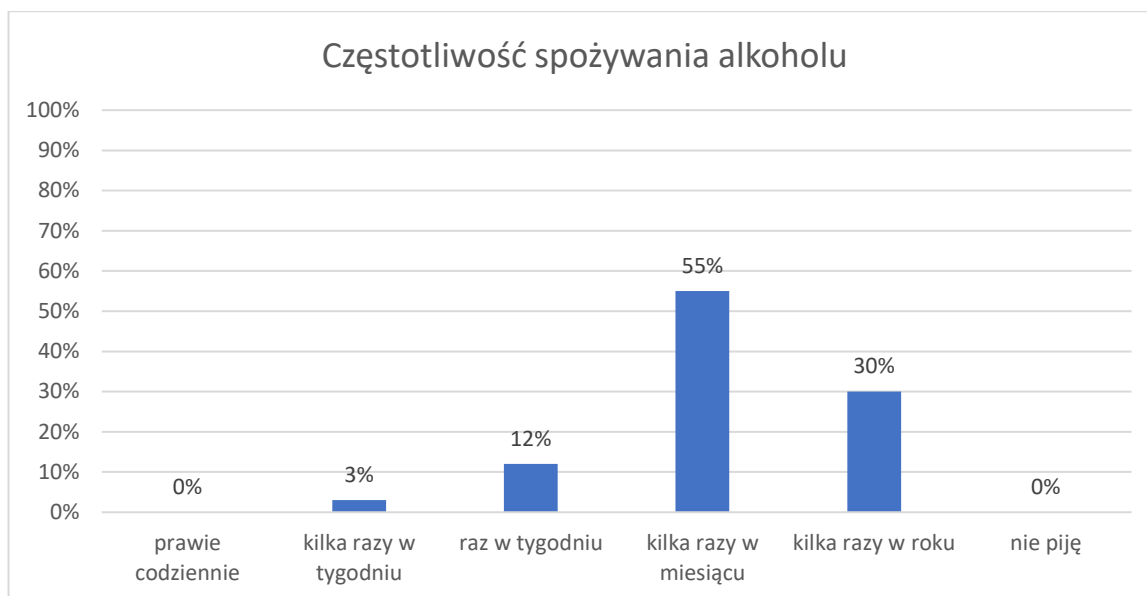
---

¹ Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Postawy wobec wybranych substancji psychoaktywnych*, Warszawa, marzec 2007.

² Komunikat CBOS „Konsumpcja alkoholu w Polsce”, grudzień 2019 (oprac. M. Bożewicz).

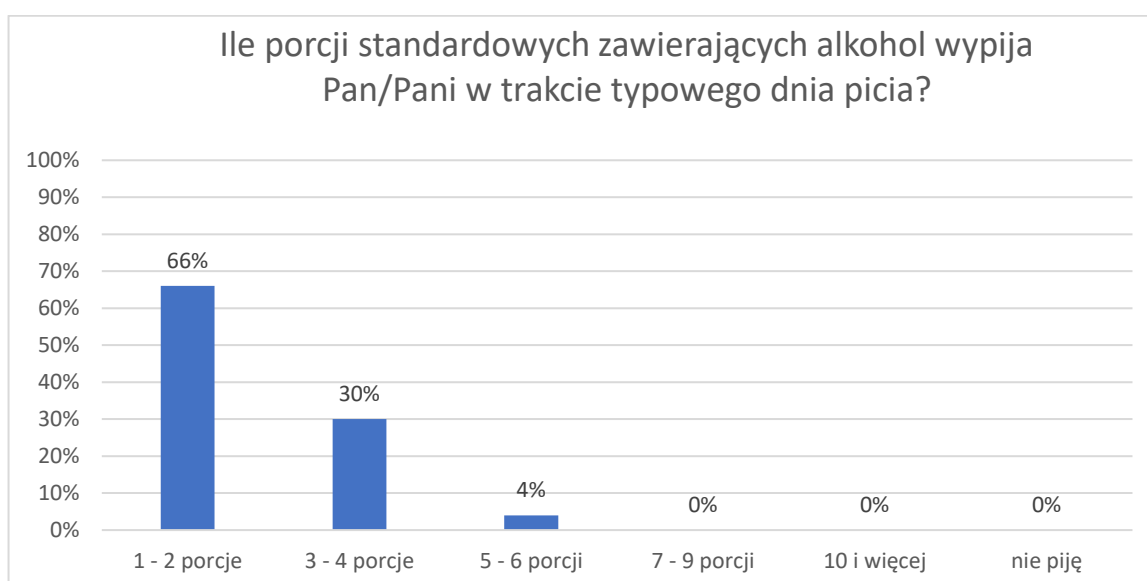

Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**. Największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol **kilka razy w miesiącu (55%)** oraz **kilka razy w roku (30%)**. 3% osób przyznało się do spożywania alkoholu kilka razy w tygodniu, a 12% pije kilka razy w tygodniu.

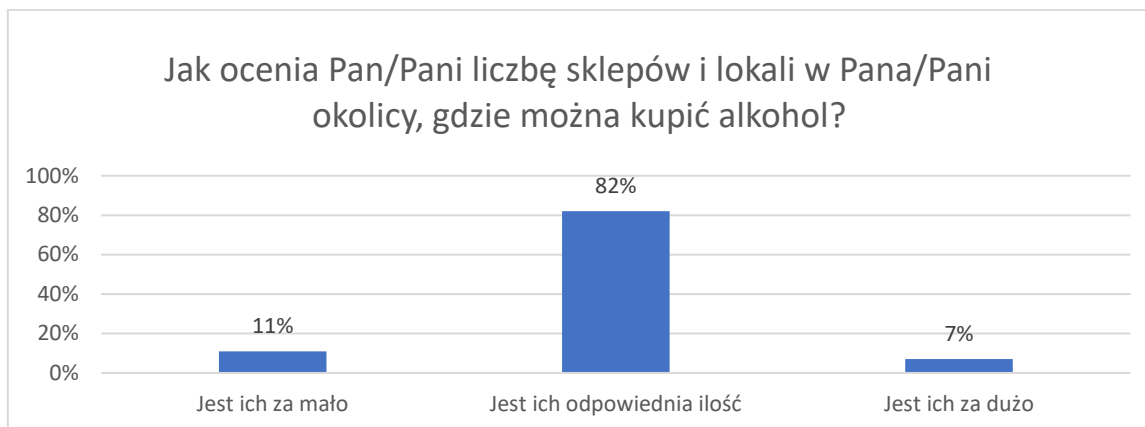

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego ilości. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 (66%) oraz 3-4 porcje alkoholu (30%).

11% mieszkańców Miasta Sulejówek uważa, że **w okolicy znajduje się zbyt mała liczba punktów**, w których można kupić alkohol a dla 7% ankietowanych takich miejsc jest za dużo. **Jednocześnie 82% respondentów deklaruje, że na terenie miasta jest ich odpowiednia liczba.**

Zachowania związane z pićm alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

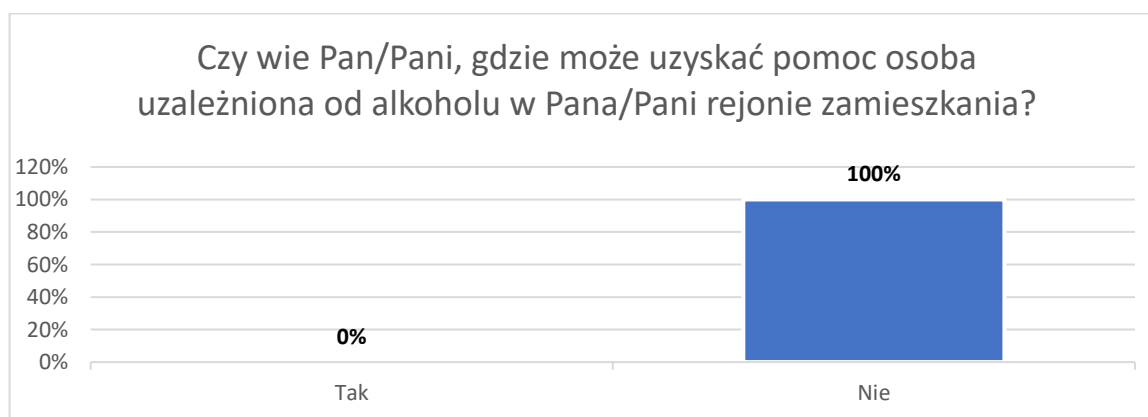
Pierwsze z pytań w tej części dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie nie jest rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności Miasta Sulejówek, ponieważ **łącznie 98% mieszkańców nie zgodziło się z tym twierdzeniem.**

Kolejne pytanie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. **Łącznie 100% mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż.** Jednocześnie, łącznie **100% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym.** Łącznie 42% respondentów przychyliła się do stwierdzenia, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.

100% respondentów uważa, że **kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu.** 100% badanych twierdzi, że **alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.** Łącznie 100% badanych mieszkańców **nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu.**

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	1%	1%	0%	98%
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.	100%	0%	0%	0%
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.	100%	0%	0%	0%
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.	1%	41%	55%	3%
Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.	0%	0%	0%	100%
Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.	0%	0%	0%	100%
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.	0%	0%	0%	100%

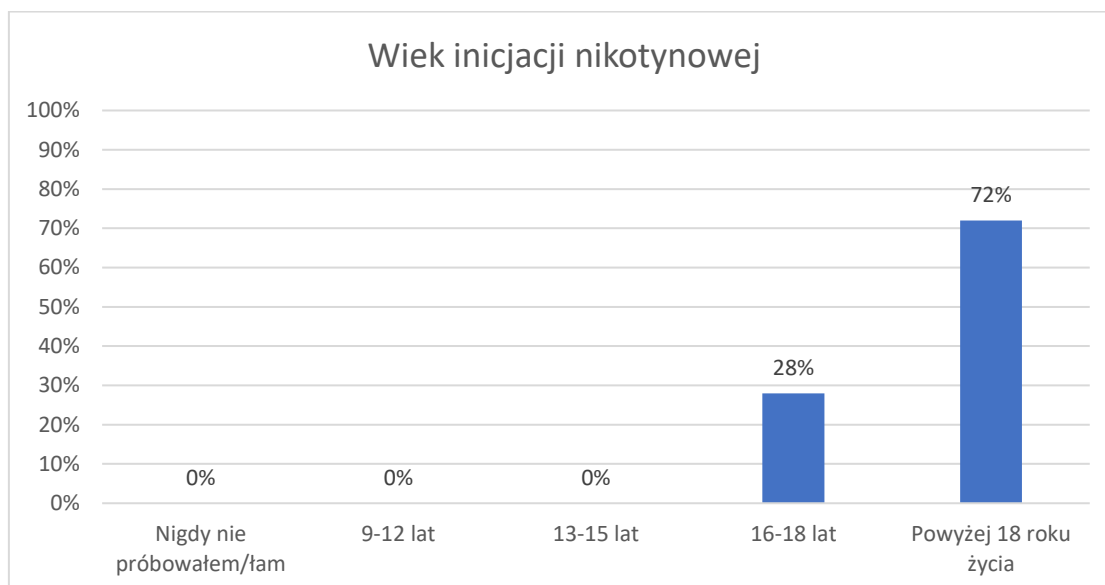
Zapytaliśmy również mieszkańców Miasta Sulejówek, czy wiedzą, gdzie może otrzymać pomoc osoba uzależniona od alkoholu – **100% badanych wskazało, że nie posiada takiej wiedzy.**

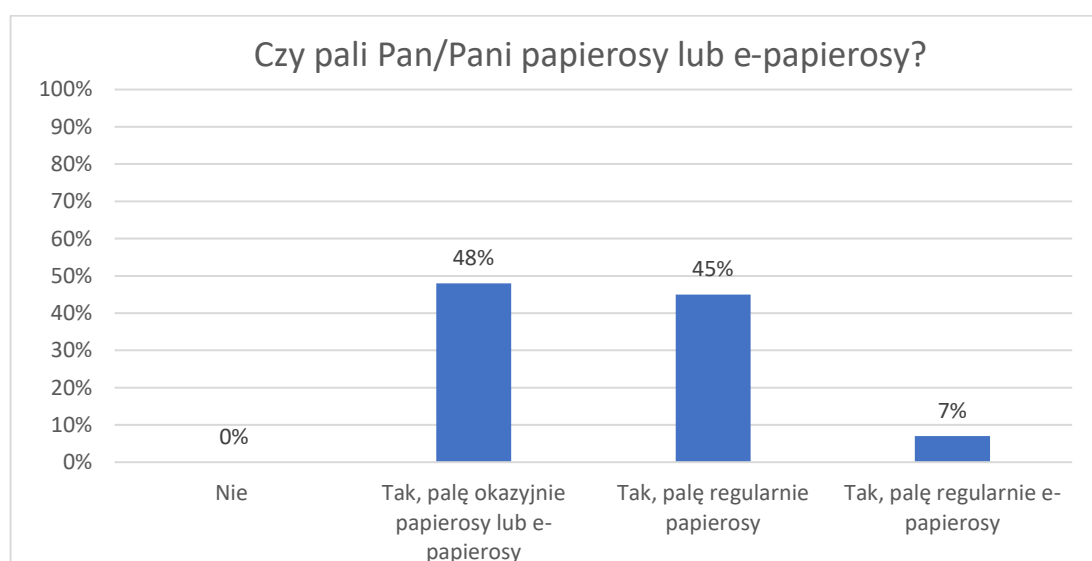
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NIKOTYNA

Pierwszą z poruszanych kwestią w tej części był wiek inicjacji nikotynowej. Okazuje się, że **72% respondentów** zapaliło pierwszego papierosa jako **osoby pełnoletnie**. Kolejno, 28% mieszkańców deklaruje, że zapaliło po raz pierwszy papierosa będąc w wieku 16-18 lat.

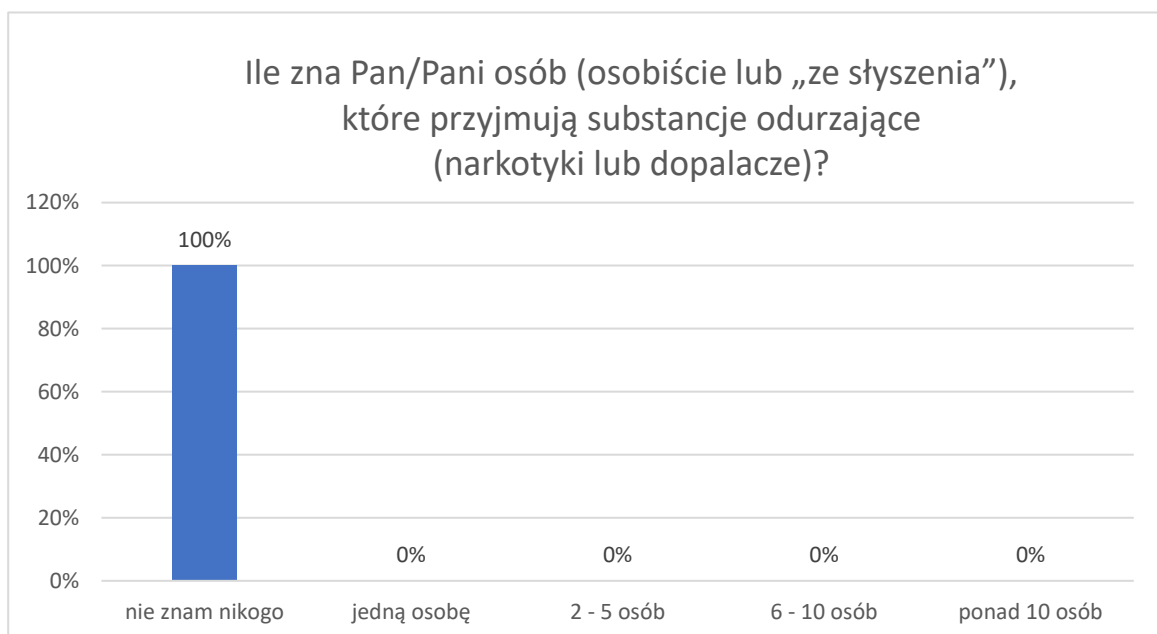
45% ankietowanych mieszkańców wskazało, że regularnie pali papierosy, a 7% mieszkańców deklaruje regularne palenie e-papierosów, natomiast okazjonalne palenie deklaruje 48% badanych.

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

Badanie rozpoczęliśmy od pytania niezagrażającego, tj. niebudzącego oporu oraz motywującego do wyrażenia swojego rzeczywistego stanowiska. Dotyczy ono osób zażywających narkotyki i dopalacze w najbliższym środowisku badanych osób. Poniższy wykres prezentuje otrzymane wyniki.

Żaden z badanych nie zna żadnej osoby zażywającej substancje psychoaktywne takie jak narkotyki lub dopalacze.

100% respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

UZALEŻNIENIE OD GIER HAZARDOWYCH

Uzależnienie od hazardu należy do uzależnień behawioralnych i jest definiowane, jako powtarzające się działanie, które nie może być kontrolowane i jest ze szkodą dla osoby uzależnionej, jej wartości, zobowiązań społecznych, zawodowych, ekonomicznych i rodzinnych, oraz związanych z naruszaniem norm społecznych i prawa. Jest określane jako patologiczny hazard, nałogowe granie, hazard przymusowy. Bywa nazywane ukrytym nałogiem, bowiem w przeciwieństwie do innych uzależnień nie wywołuje widocznych dla otoczenia symptomów i można go dość łatwo ukryć. O diagnozie tego zaburzenia nie decyduje rodzaj uprawianej gry, lecz sposób grania, który z czasem staje się sensem życia dla osoby uzależnionej i główną motywacją życiową. Aktywność związana z graniem jest dominującą aktywnością, która często prowadzi do utraty pracy, rodziny, dóbr materialnych i marginalizacji społecznej. Bez względu na ponoszone koszty nałogowy hazardzista wraca do gry.

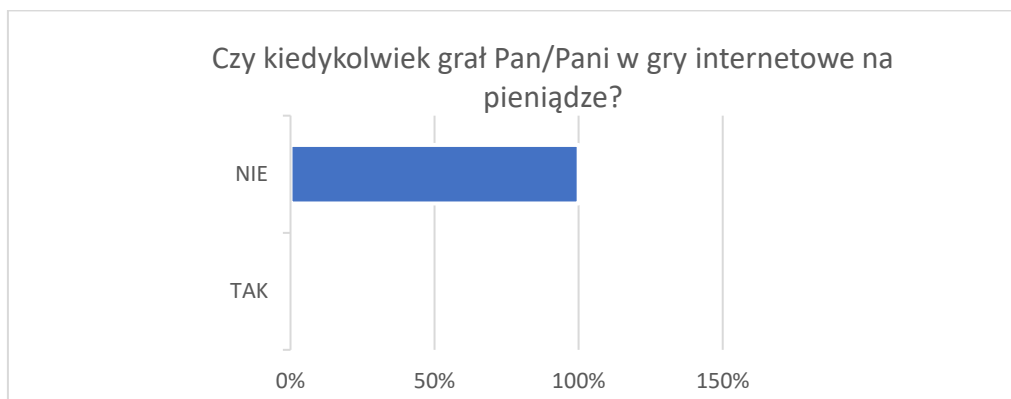
W Polsce problem patologicznego uzależnienia narasta i choć staje się coraz bardziej powszechny, to świadomość społeczna konieczności leczenia tej choroby, jak i samych form pomocowych pozostaje ciągle marginalna. Ocenia się, że ponad 380 tys. osób może być uzależnionych od gier hazardowych, a około 200 tys. jest narażonych na ryzyko uzależnienia. Uważa się, że ponad 6 mln osób cierpi i doświadcza negatywnych skutków uzależnienia swoich dzieci, rodziców, partnerów. Niebezpiecznym jest to, że inicjacja hazardowa dotyka osoby w coraz młodszym wieku. We współczesnym świecie, zagrożenie ryzykiem nałogu hazardowego jest związane z preferowanym sposobem spędzania relaksacyjnego czasu i łatwym dostępem do nowych typów hazardu np. internetowego czy publiczne miejsca pełne elektronicznych gier.³

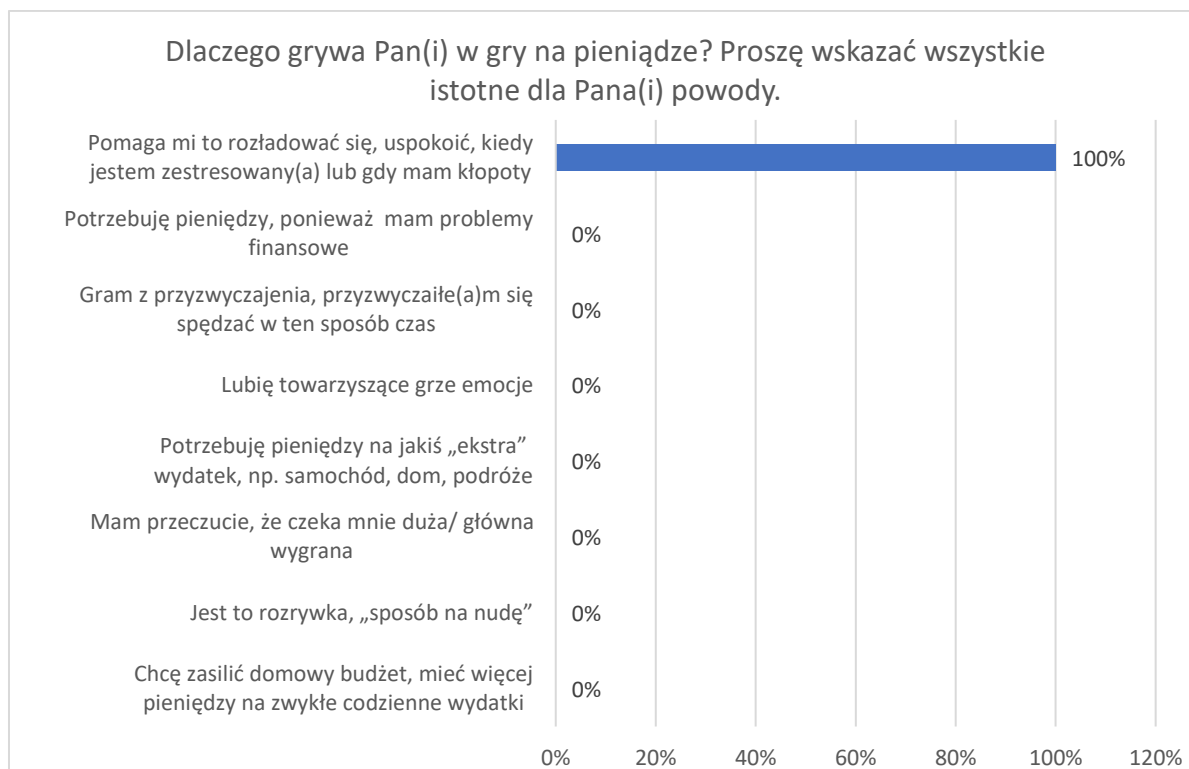
³ www.salusprodomo.pl

O hazardzie mówi się, że jest to ukryty nałóg, ponieważ nie widać od razu wyraźnych symptomów uzależnienia. Niestety, uzależnienie od hazardu często współwystępuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków. Pierwsze kroki w świecie hazardu, to zwykle korzystanie z gier internetowych, automatów czy zakładów bukmacherskich. Zapytaliśmy mieszkańców Miasta Sulejówek o ich doświadczenia z tego typu formami rozrywki.

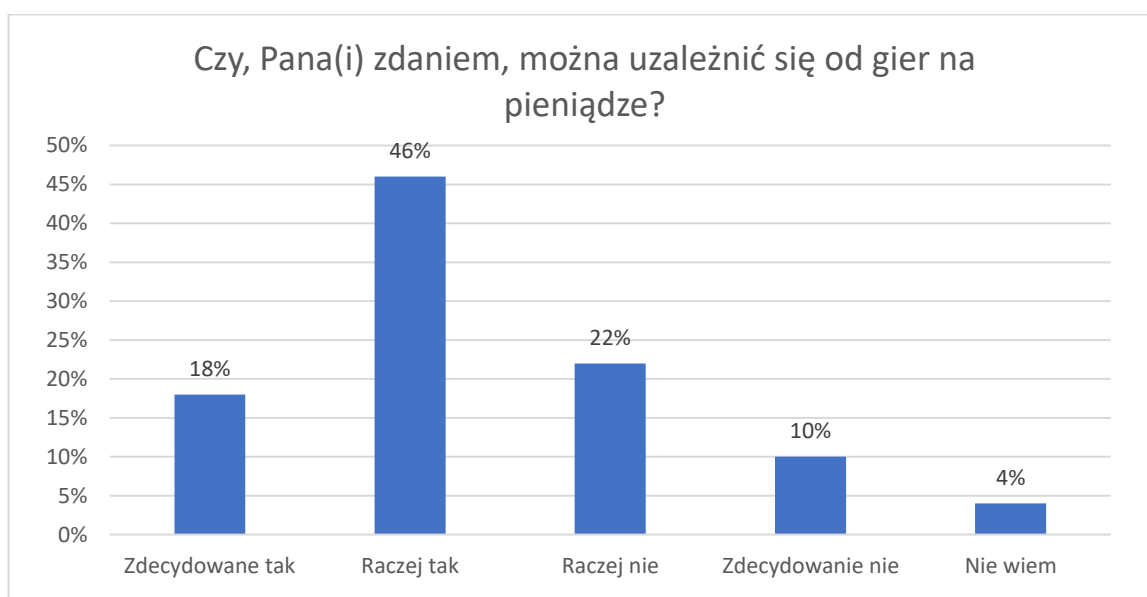
Respondenci zostali zapytani o ich osobiste doświadczenia związane z graniem w gry hazardowe. Jak wynika z przeprowadzonych badań, **100% dorosłych mieszkańców Miasta Sulejówek, deklaruje, że nigdy nie grało w gry internetowe, gdzie można wygrać pieniądze.**

Wśród przyczyn podejmowania się gier na pieniądze (nieinternetowych), na jakie wskazują badani dominują motywy związane rozładowaniem emocji, uspokojeniem się.

64% ankietyowanych mieszkańców Miasta Sulejówek jest zdania, że od grania w gry hazardowe na pieniądze można się uzależnić. Przeciwnego zdania jest 32% respondentów a 4% nie ma zdania w tym temacie.

POTRZEBA REALIZACJI DZIAŁAŃ PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ W OPINII MIESZKAŃCÓW MIASTA SULEJÓWEK

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należą do zadań własnych miasta, a podstawą tych działań jest Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadaniem własnym miasta jest także przeciwdziałanie narkomanii, a podstawą działań z nim związanych jest Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii⁴. Mieszkańcy Miasta Sulejówek zostali zapytani o to czy widzą potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień oraz o to, jakie działania w tym obszarze są w ich opinii najbardziej potrzebne.

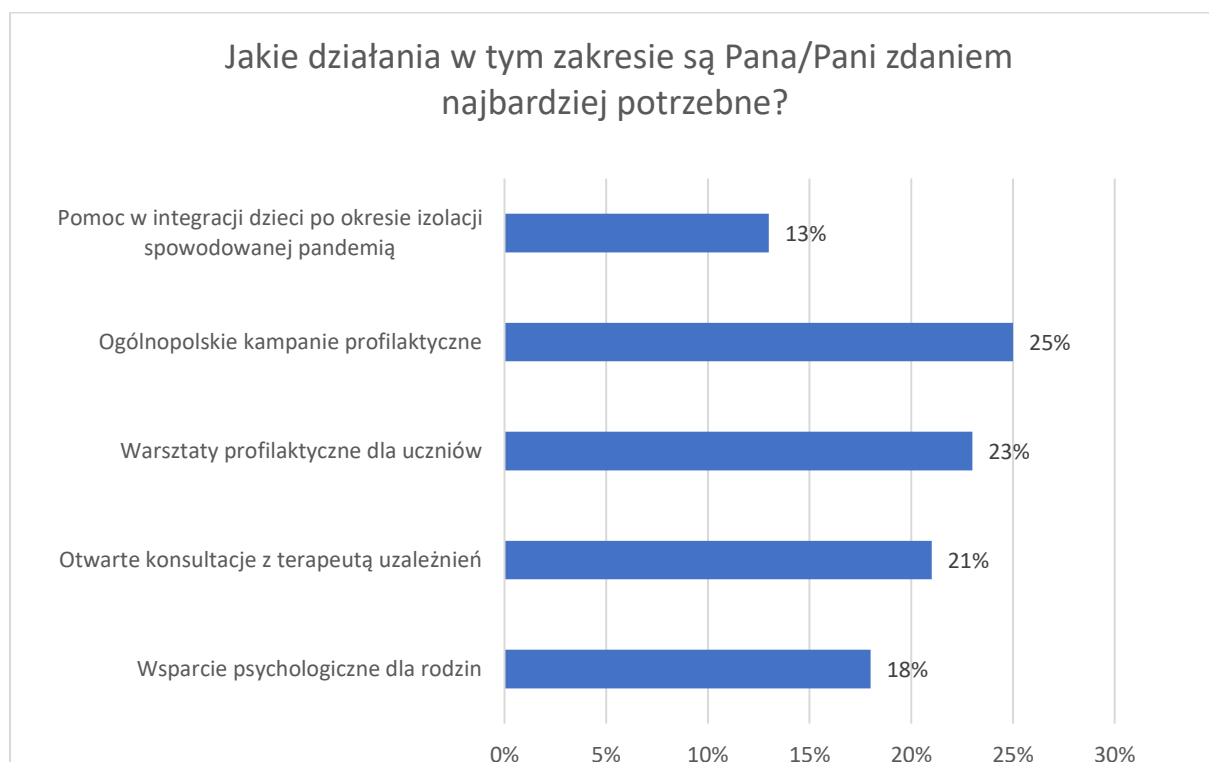
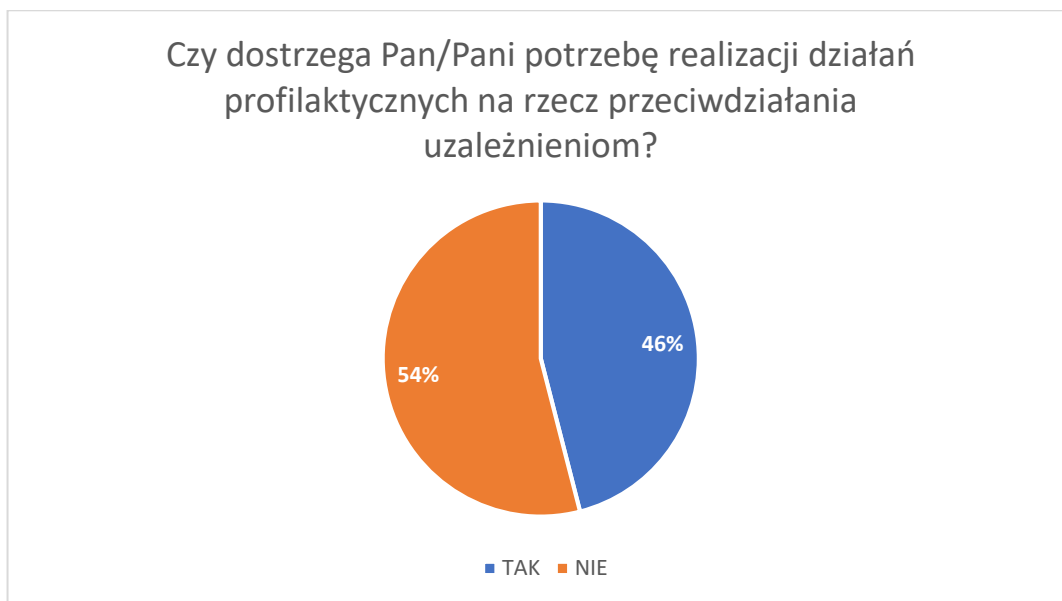
Jak wynika z przeprowadzonych badań **46% mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień**. Świadczyć to o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania

lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane, takim jak: groźne choroby i infekcje, wypadki drogowe, zatrucia i przedawkowania, uzależnienia, niepełnosprawność, marginalizacja, konflikty z prawem, problemy młodych ludzi w uzyskaniu zatrudnienia, akty agresji, problemy w relacjach z innymi, problemy w nauce i inne destrukcyjne lub szkodliwe czyny popełniane pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz w związku z nimi.

---

⁴ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Respondenci, którzy dostrzegają potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień zostali poproszeni o wskazanie, które z owych działań są w ich opinii najbardziej potrzebne. Badani wskazali na potrzebę **prowadzenia warsztatów profilaktycznych dla uczniów (23%)**, **otwartych konsultacji terapeuty uzależnień (21%)** oraz **pomocy w integracji dzieci po okresie izolacji spowodowanym pandemią (13%)**.

BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w mieście są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami tego napoju. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

GRUPA BADANA

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie Miasta Sulejówek. Grupa badana stanowiła 15 kobiet i 5 mężczyzn. 100% z respondentów to pracownicy punktów sprzedaży alkoholu natomiast Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 39,3 lat.

CEL BADANIA

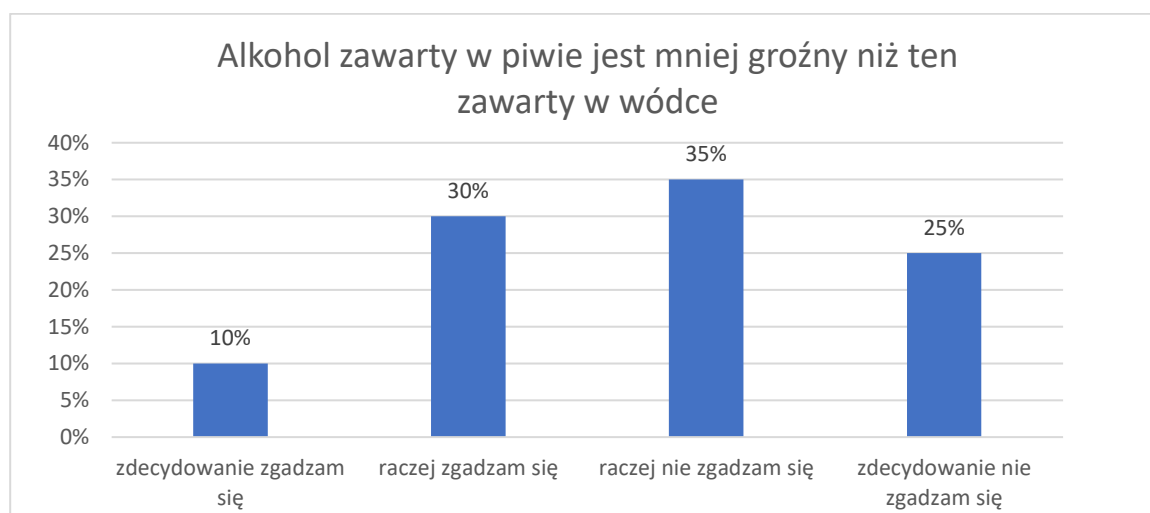
Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemnych sytuacji zainicjowane przez osoby spożywające alkohol.

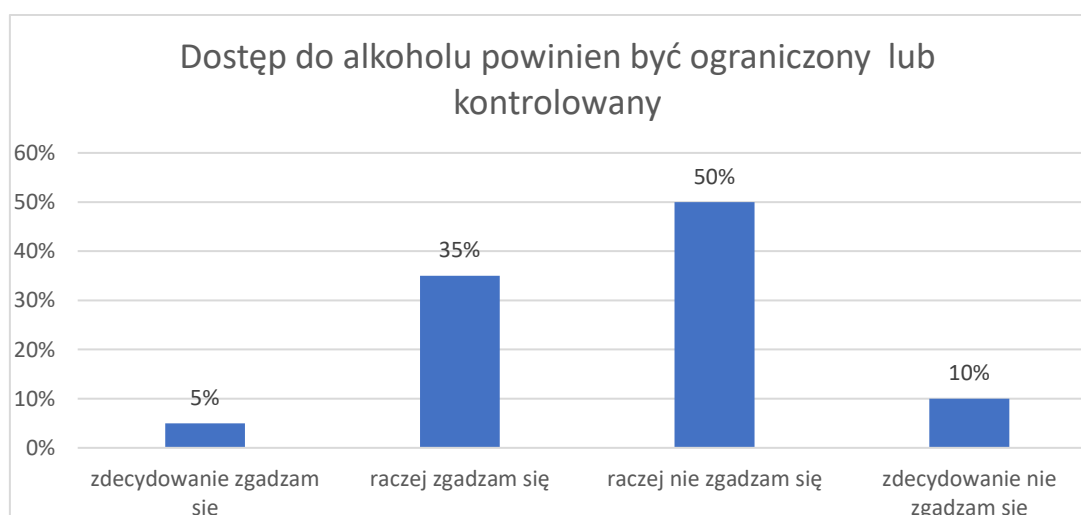
WYNIKI BADAŃ

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych.

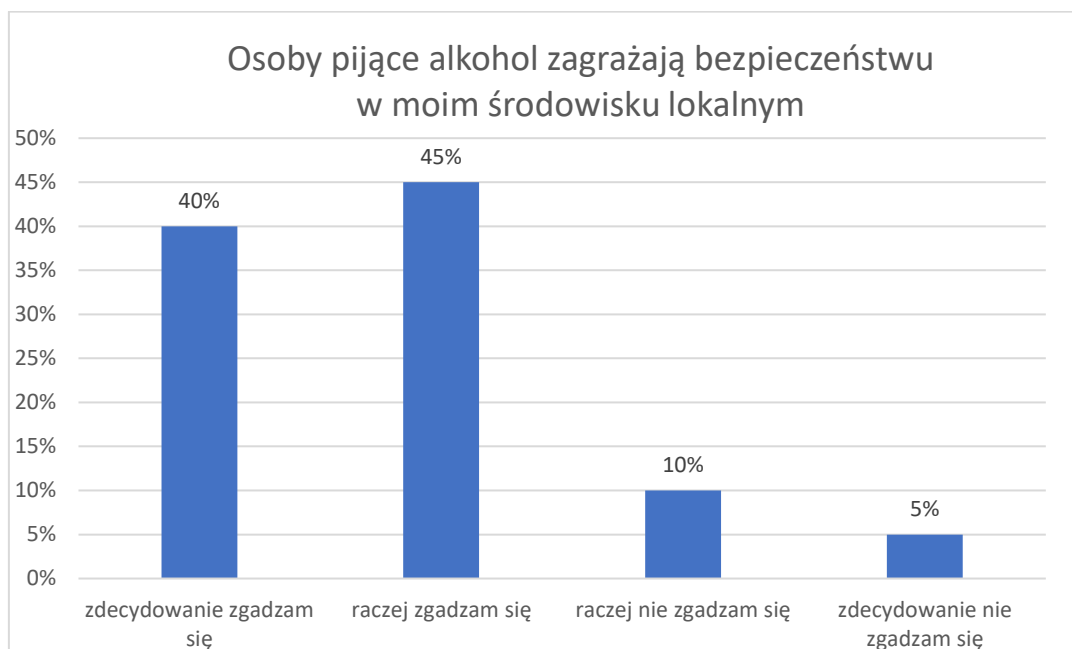
60% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że nie zgadza się z twierdzeniem, aby alkohol zawarty w piwie był mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Świadczy, to o **średnim** poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

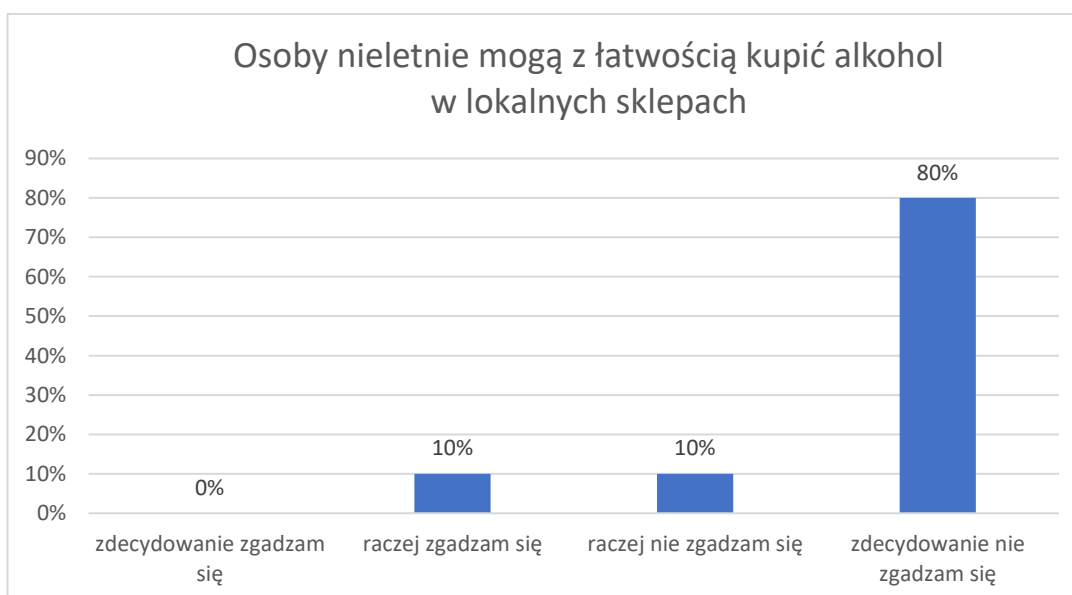
Łącznie 40% sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany.

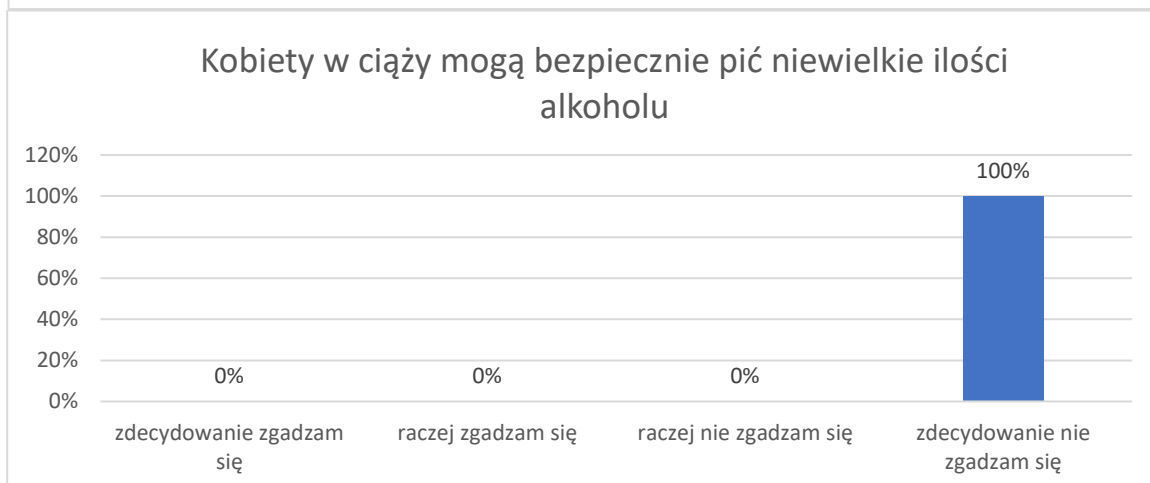
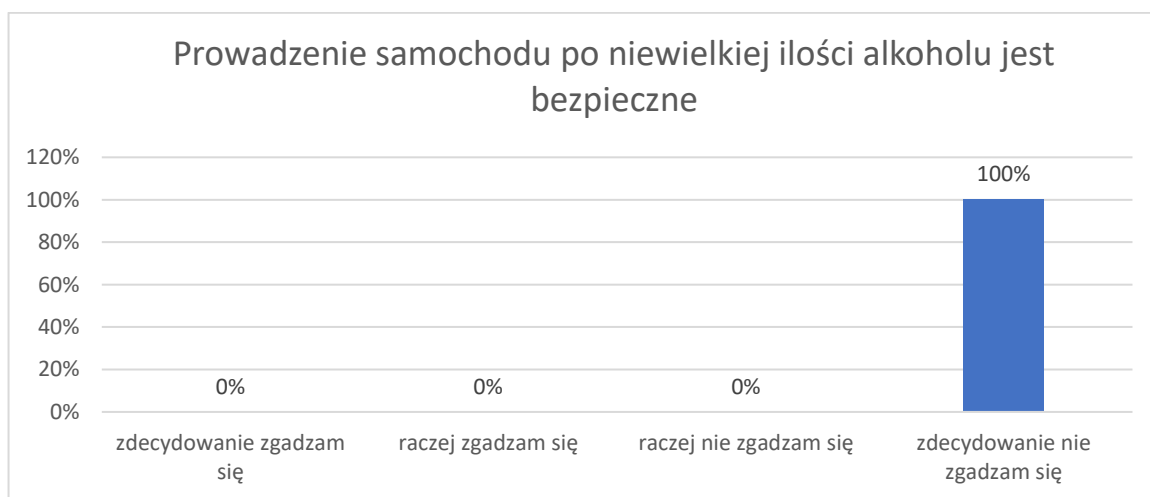
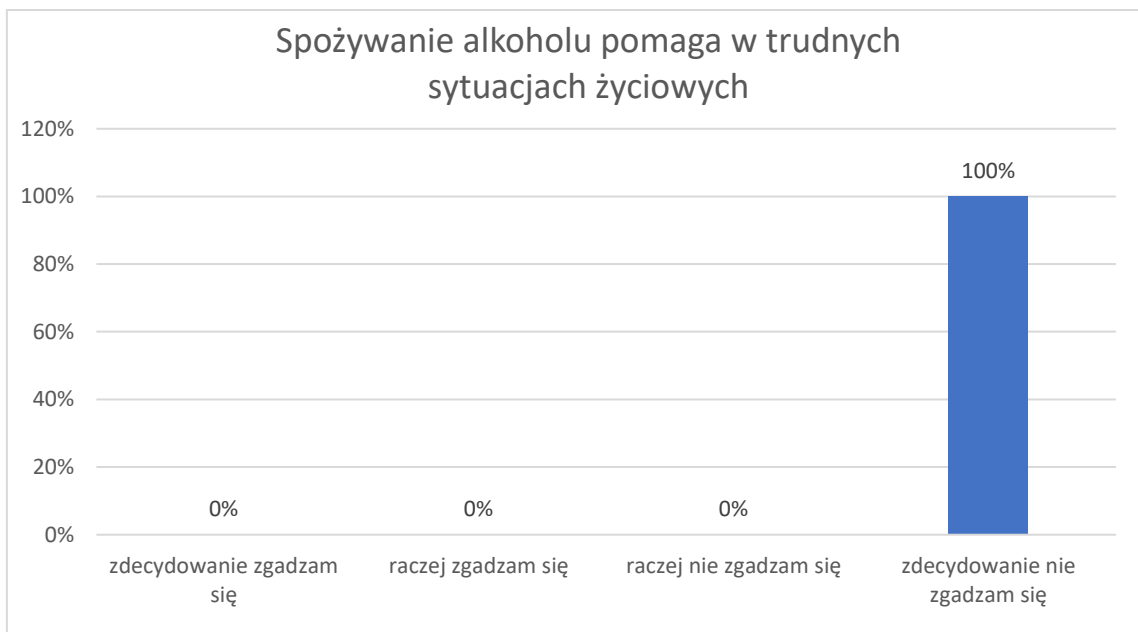
85% badanych respondentów uważa, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku.

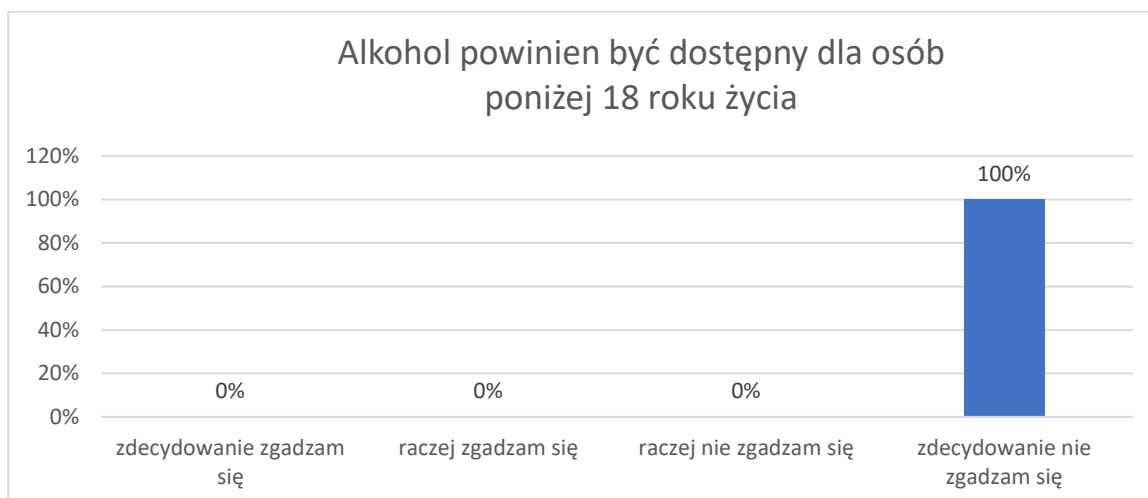
Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. **90% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby osoby małoletnie miały łatwy dostęp do alkoholu.**

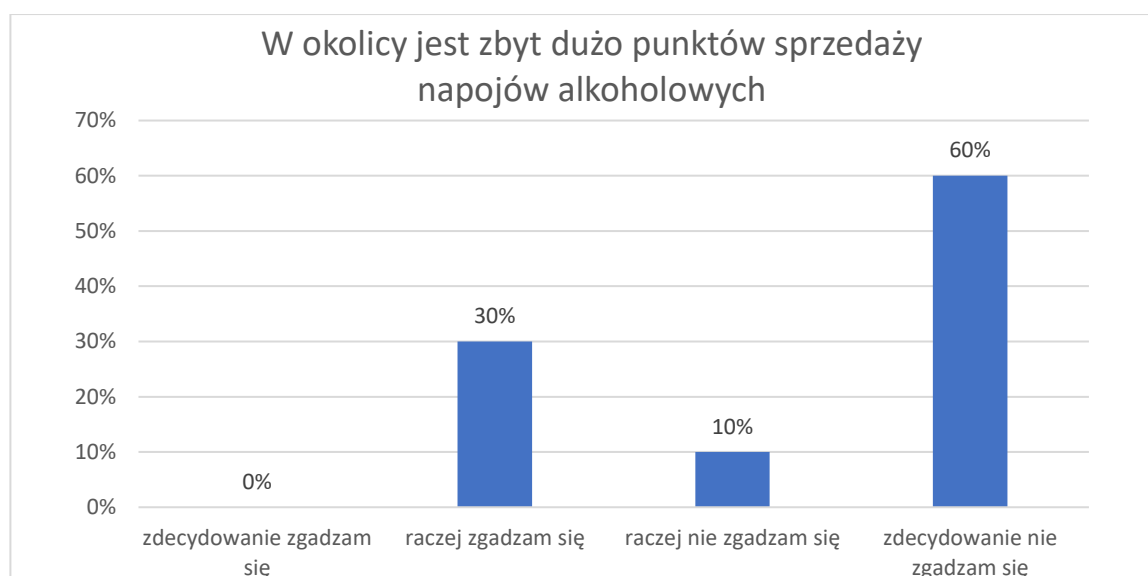
100% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby spożywanie alkoholu pomagało w trudnych sytuacjach życiowych. Co więcej, łącznie **100%** badanych odpowiedziało, że **prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne.** 100% sprzedawców nie zgodziło się ze stwierdzeniem, że **kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.**

100% sprzedawców napojów alkoholowych w Mieście Sulejówek **uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia.**

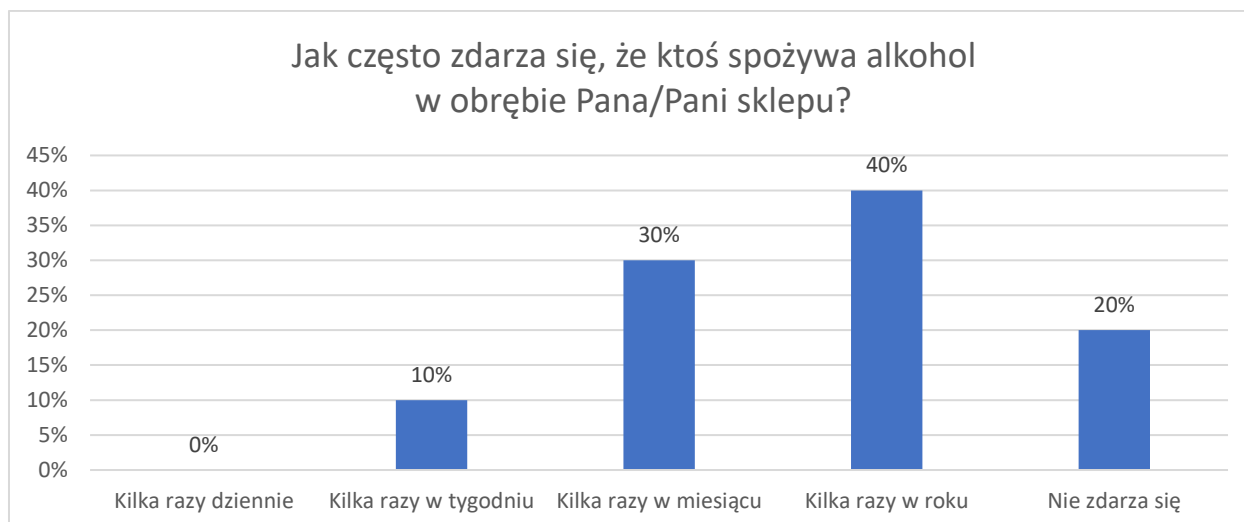
30% badanych uważa, że w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych, a pozostałe 70% wyraża zdanie przeciwne.

Sprzedawcy napojów alkoholowych w Mieście Sulejówek deklarują, że przypadki **próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w roku (45%) oraz kilka razy w miesiącu (40%).**

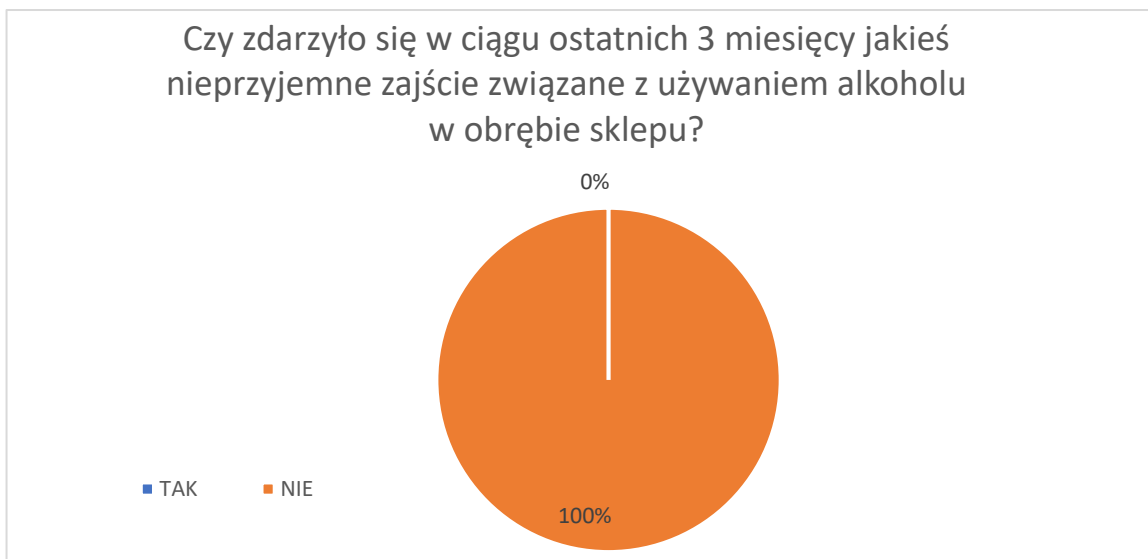

Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży wydaje się być rzadkim zjawiskiem. 40% badanych stwierdziło, że zdarza się to kilka razy w roku. 20% deklaruje, że taka sytuacja nie ma miejsca.

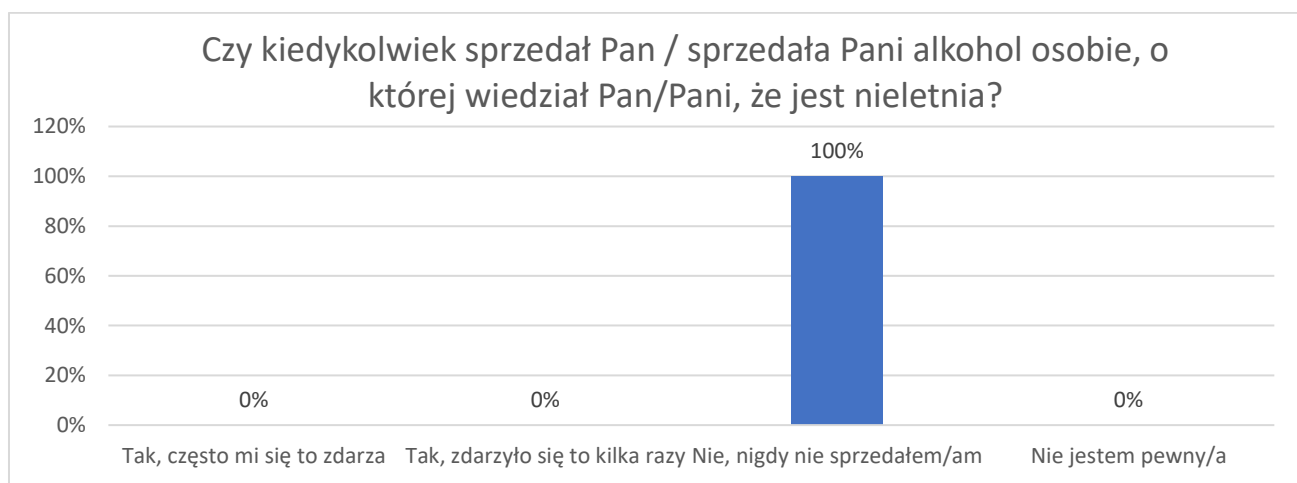

100% ankieterowanych sprzedawców przyznaje, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie miało miejsce nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu.

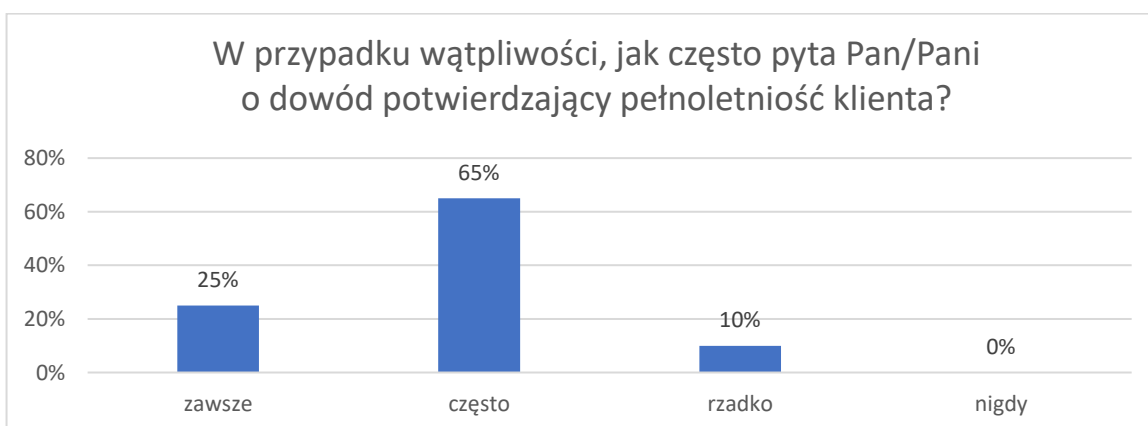

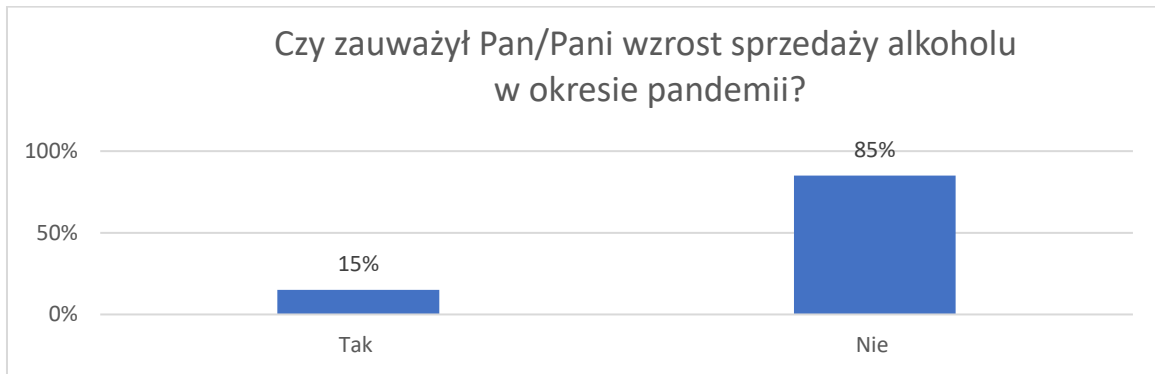
100% sprzedawców napojów alkoholowych z Miasta Sulejówek deklaruje, że nigdy nie sprzedała alkoholu osobie, która budziła wątpliwości co do pełnoletniości.

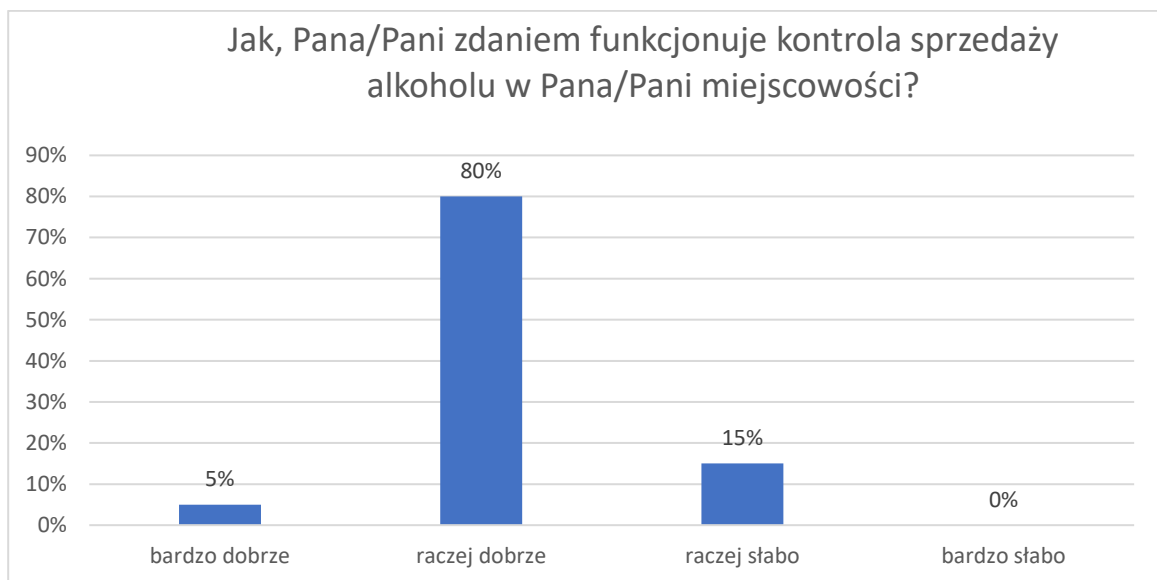
W przypadku wątpliwości, co do wieku tylko **25% badanych zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek**, 65% sprzedawców robi to często.

15% ankietowanych sprzedawców zauważa wzrost sprzedaży alkoholu w porównaniu z okresem sprzed pandemii.

Ostatnie badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w Mieście Sulejówek. **Łącznie 85% badanych oceniło jej funkcjonowanie raczej dobrze i bardzo dobrze.**

METODOLOGIA

Badanie przeprowadzono metodą CAWI (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Użycie tej metody pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostanie udzielona odpowiedź.

CEL BADANIA

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych:

- alkoholu,
- narkotyków,
- dopalaczy,
- zagadnienia związane z uzależnieniami behawioralnymi.

CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ

W badaniu wzięli uczniowie klas szkół podstawowych i ponadpodstawowych Miasta Sulejówek w przedziale wiekowym: klas 7 – 8 SP oraz SPP.

<i>Liczebność grup badanych</i>	
Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 7-8 (SP7-8)	272
Szkoły Ponadpodstawowe (SPP)	160
ŁĄCZNIE	432

WYNIKI

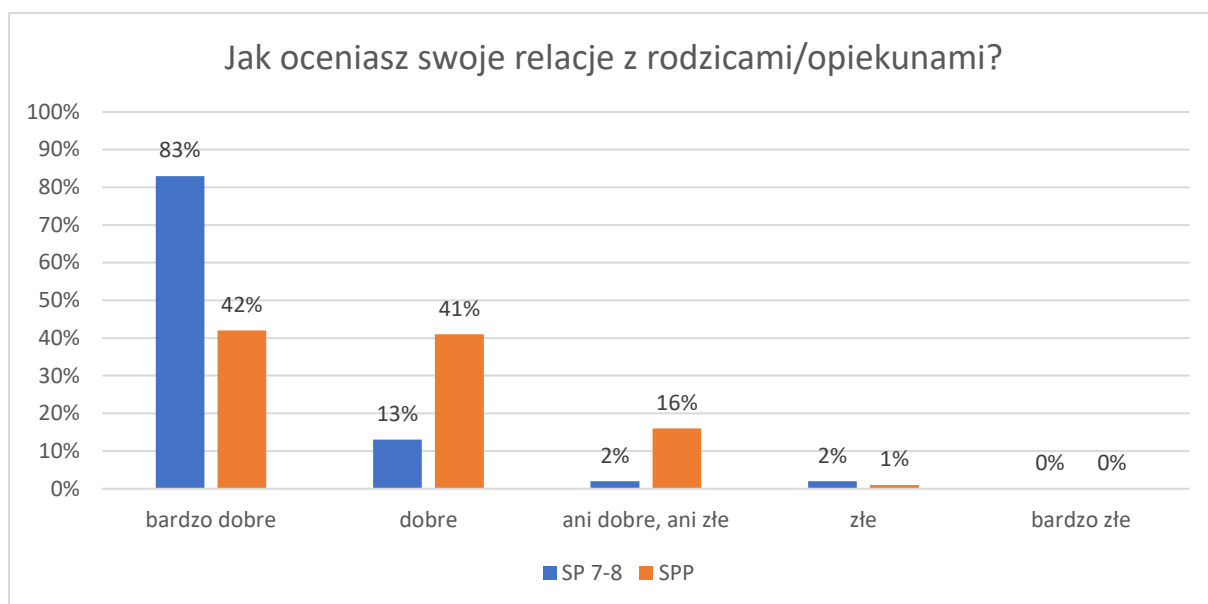

RELACJE Z RODZICAMI, NAUCZYCIELAMI ORAZ RÓWIEŚNIKAMI

Rozwijanie pozytywnych relacji międzyludzkich w okresie dorastania jest jednym z kluczowych elementów sprzyjających skuteczności programów profilaktycznych. Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią mogą dla nich oparcie i źródło wiedzy.

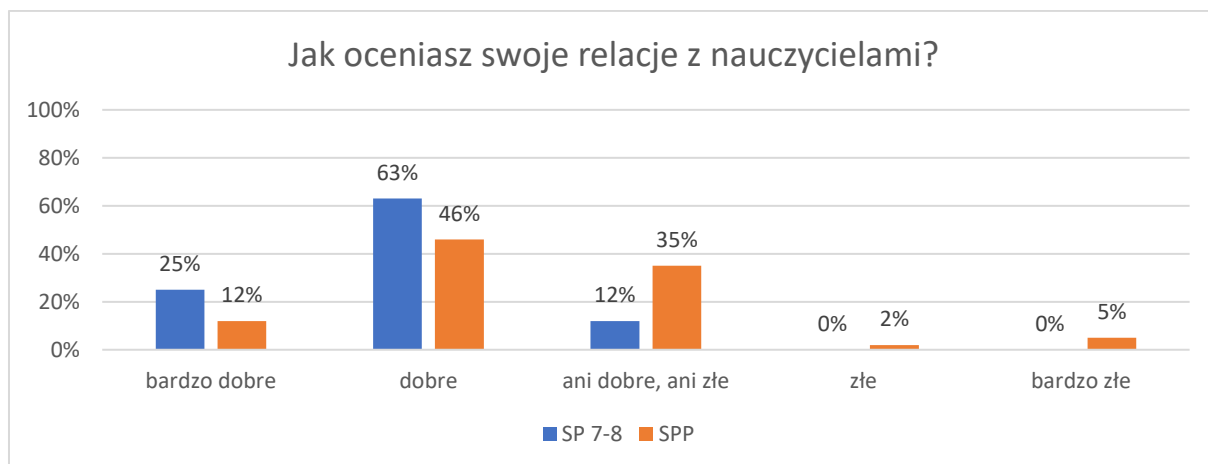
Uczniowie w Mieście Sulejówek deklarują bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami: SP 7-8: łącznie 96%; SPP: łącznie 83%. Pozytywne relacje rodzinne i umiejętne postępowanie wychowawcze rodziców jest jednym z silniejszych czynników chroniących młodzież przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne/problemowe.

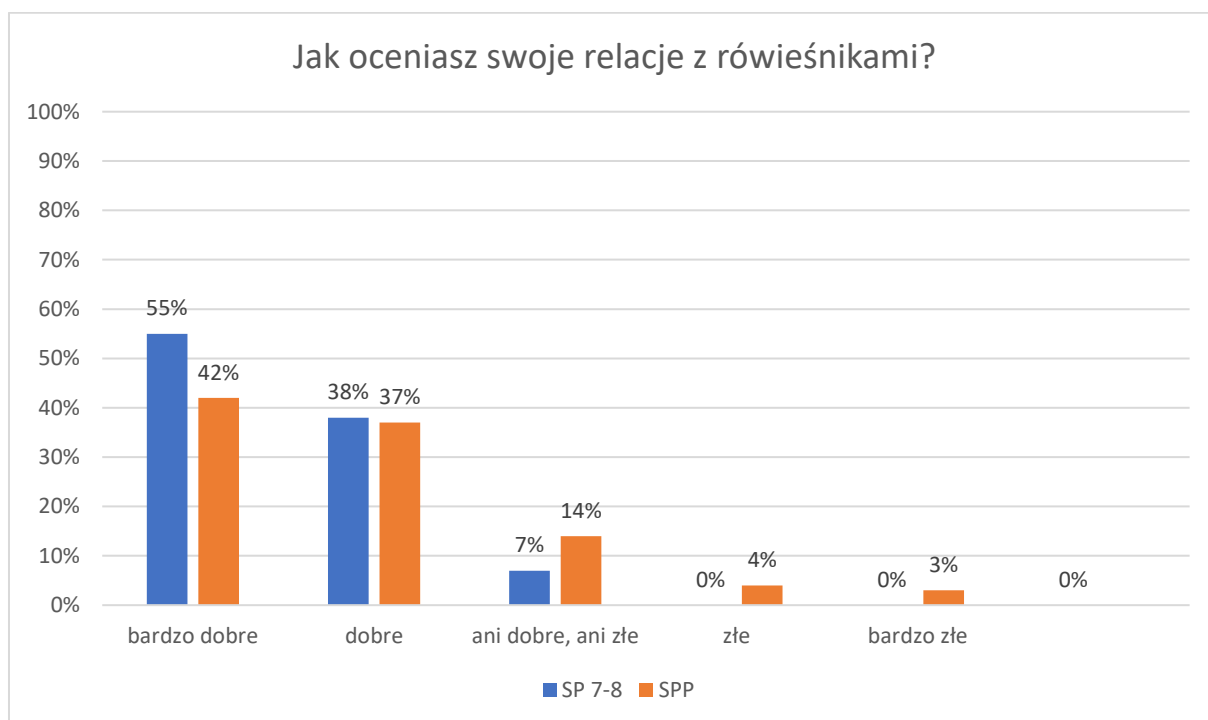
Klimat szkoły jest jednym z tych elementów środowiska społecznego, które w istotny sposób mogą modyfikować procesy socjalizacyjne i rozwojowe. Wiele badań wskazuje na to, że pozytywny klimat szkoły należy do istotnych czynników wspierających karierę szkolną dzieci i młodzieży, a także należy do czynników chroniących przed zachowaniami ryzykownymi. Dobry klimat w szkole sprzyja przystosowaniu uczniów do wymagań i obowiązków szkolnych; wiąże się z lepszymi wynikami w nauce, wyższą motywacją do uczenia się, większym zaangażowaniem uczniów w pracę na lekcjach, wyższymi wskaźnikami frekwencji oraz mniejszymi wskaźnikami „wypadania” uczniów z systemu szkolnego. Badacze przedmiotu wskazują także na związki dobrego klimatu szkoły z korzystnymi postawami uczniów wobec szkoły, wobec działalności prospołecznej w szkole, a także z zadowoleniem z siebie i poczuciem własnej wartości. Dodatkowo, wyniki badań mówią o tym, że postrzeganie przez uczniów swoich związków ze szkołą i z nauczycielami jako przeważnie pozytywnych jest związane z mniejszym rozpowszechnieniem zachowań ryzykownych młodzieży, w tym: używania substancji psychoaktywnych, stosowania przemocy, ryzykownych zachowań seksualnych oraz zaburzeń emocjonalnych i zachowania⁵.

⁵ K. Ostaszewski, *Zachowania ryzykowne młodzieży w perspektywie mechanizmów resilience*, Warszawa 2014.

Ważnym elementem relacji uczniów ze szkołą jest jakość kontaktów z nauczycielami. Jak wynika z przeprowadzonych badań, uczniowie z Miasta Sulejówek mają w większości **bardzo dobre i dobre relacje z nauczycielami: SP 7-8: łącznie 88%; SPP: łącznie 56%.**

Kolejnym istotnym elementem są relacje z **rówieśnikami** – uczniowie z **Miasta Sulejówek relacje z rówieśnikami oceniają w większości bardzo dobrze lub dobrze- SP 7-8: łącznie 93%; SPP: łącznie 79%.**

Powyższe wyniki wskazują na korzystną atmosferę wychowawczą oraz przyjazne środowisko szkolne w Mieście Sulejówek, co stanowi niezwykle istotny czynnik chroniący przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży.

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL

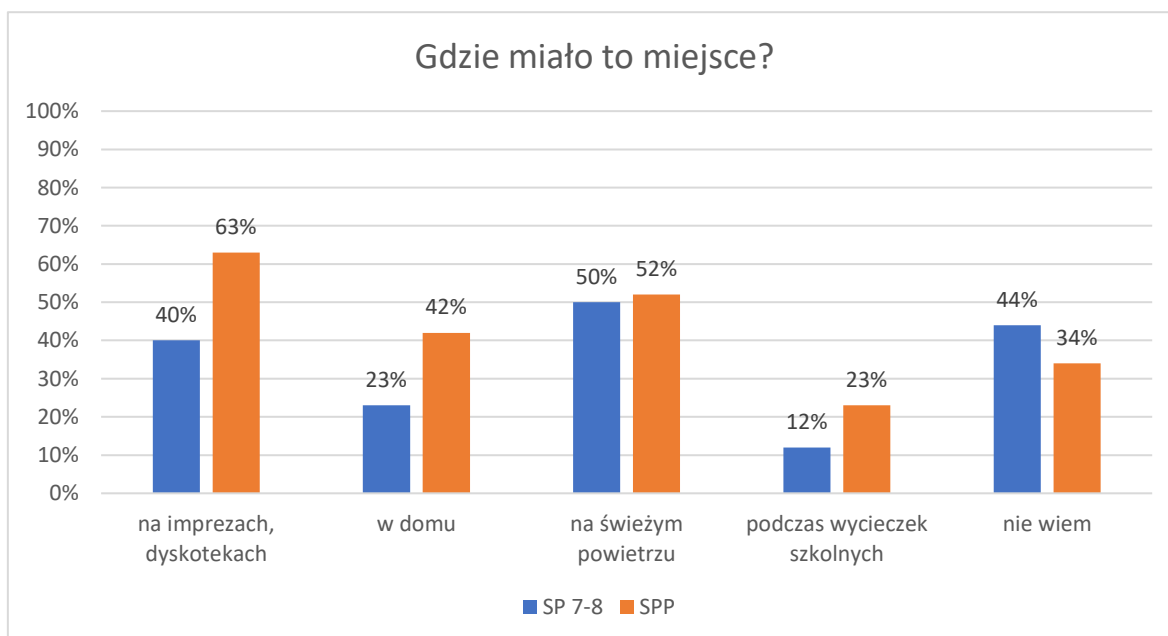
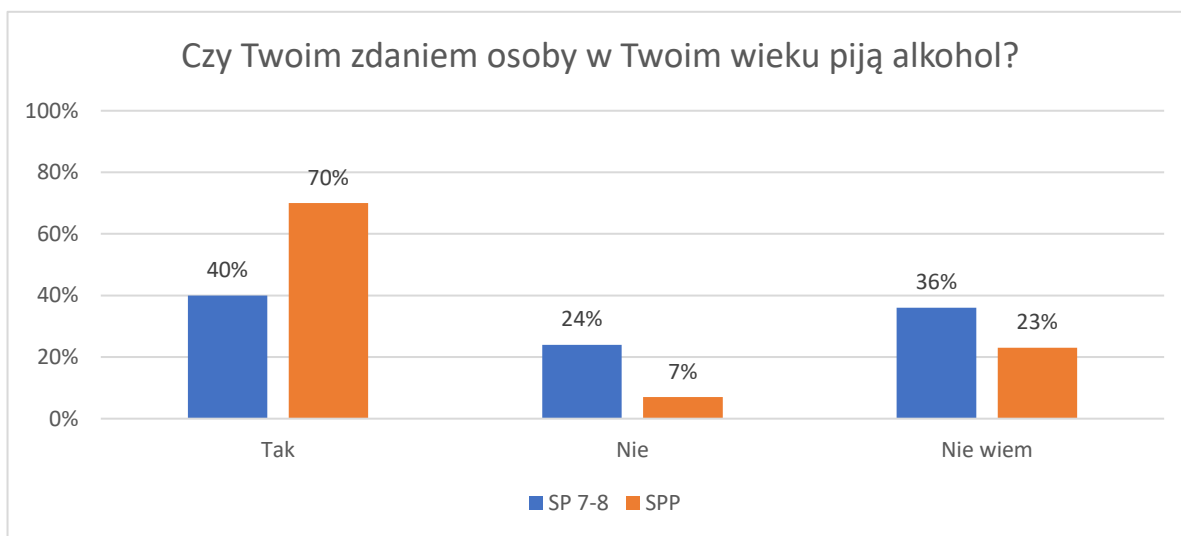
Ekspansja i globalizacja mediów i rynków w dużym stopniu kształtuje poglądy i wartości młodzieży, jej wybory i zachowania. Młodzi ludzie w obecnej rzeczywistości mają więcej swobody, większe możliwości i częściej dysponują własnymi środkami pieniężnymi. Jednocześnie, grupa ta jest coraz bardziej narażona na oddziaływanie presji zewnętrznej, technik sprzedaży i marketingu, których agresywność w odniesieniu do towarów konsumpcyjnych i potencjalnie szkodliwych substancji, takich jak alkohol i inne substancje psychoaktywne, stale rośnie.

Jak wynika z badań ESPAD (Europejski Program Badań Ankiety w Szkołach na temat Używania Alkoholu i Narkotyków) z 2019 roku napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 80,0% uczniów z młodszej grupy i 92,8% uczniów z starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 46,7% piętnasto-szesnastolatków i 76,1% siedemnasto-osiemnastolatków. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej – wino. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż raz upiło się 11,3% uczniów z młodszej kohorty i 18,8% ze starszej grupy wiekowej. W czasie całego życia ani razu nie upiło się tylko 66,7% uczniów młodszych i 43,4% uczniów starszych. W ciągu miesiąca poprzedzającego badanie: 74% (72% w 2016) uczniów przynajmniej raz piło piwo, 62% (63% w 2018) – wódkę i inne mocne alkohole, a 43% (41% w 2016) – wino⁶.

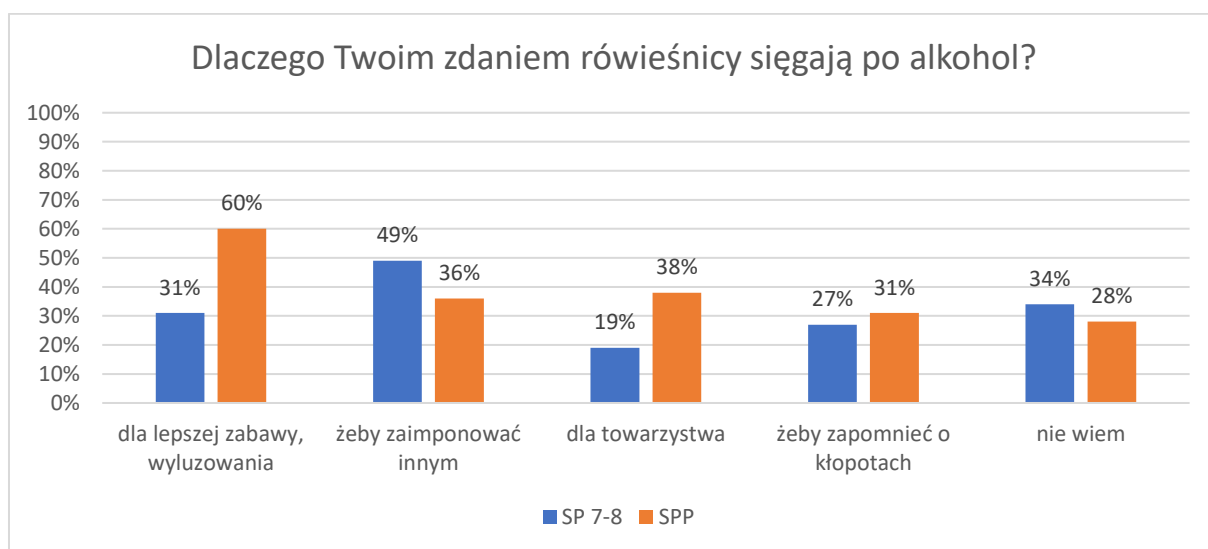
⁶ J. Sierostawski, *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych ESPAD przeprowadzonych w 2019 roku*, Warszawa 2020.

W pierwszej kolejności uczniowie zostali poproszeni o subiektywną ocenę, czy ich rówieśnicy spożywają alkohol. **40% uczniów klas 7-8 oraz 70% uczniów klas SPP przyznało, że ich rówieśnicy piją alkohol.** Następnie badanych zapytano o to, w jakich miejscach ich koledzy/ koleżanki spożywają alkohol. Uczniowie wskazywali najczęściej na imprezy/dyskoteki (SP 7-8: 40% SPP: 63%) oraz na świeżym powietrzu (SP 7-8: 50% SPP: 52%).

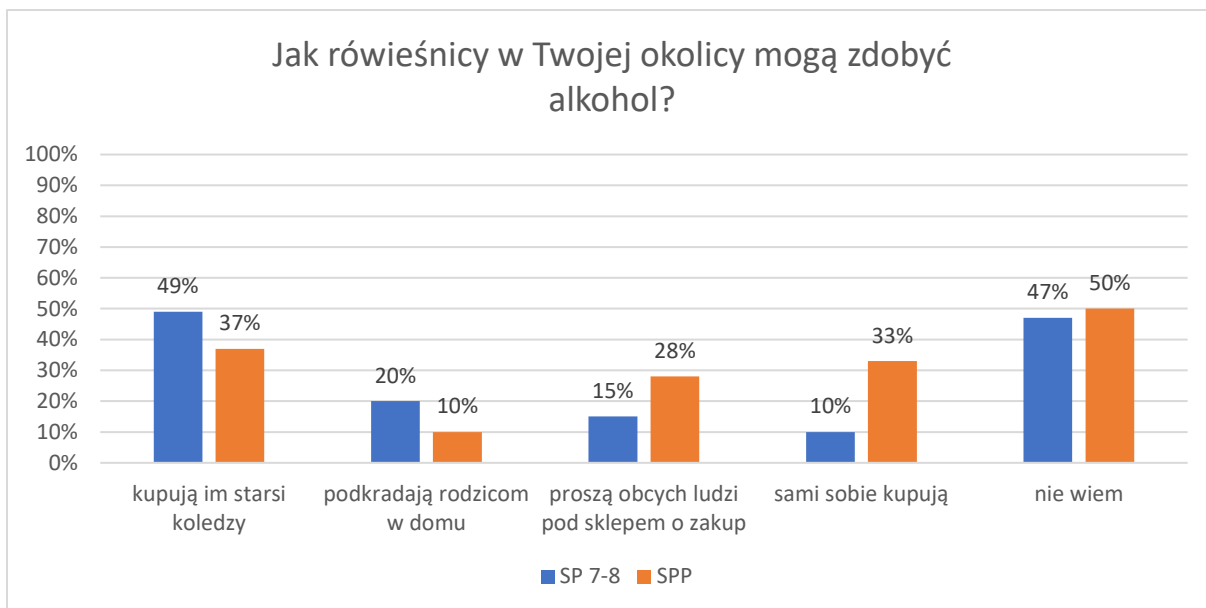

Jeżeli chodzi o przyczyny z jakich młodzi ludzie sięgają po alkohol, respondenci wskazywali najczęściej na chęć zaimponowania innym (SP 7-8: 49%, SPP: 36%), dla lepszej zabawy (SP 7-8: 31%, SPP: 60%) oraz dla towarzystwa (SP 7-8: 19%, SPP: 38%). Niepokojące są motywy sięgania po alkohol przez młodych mieszkańców Miasta Sulejówek związane z piciem, aby zapomnieć o kłopotach (SP 7-8: 27%, SPP: 31%).

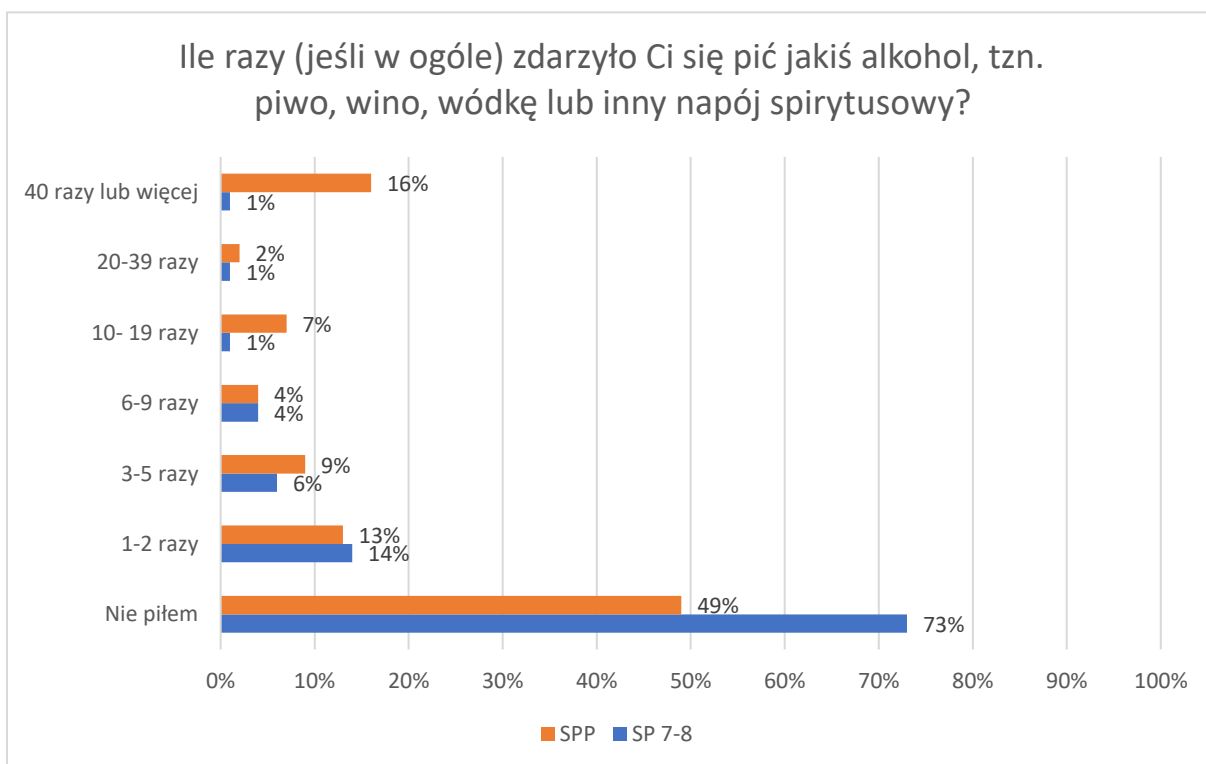
Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w Polsce obowiązuje zakaz sprzedaży i podawania alkoholu osobom nieletnim ⁷. Zapytano zatem uczniów ze szkół podstawowych o źródło pozyskiwania alkoholu przez ich rówieśników, którzy są przecież niepełnoletni. **Badani wskazywali najczęściej, że nie wiedzą w jaki sposób ich koledzy/ koleżanki zdobywają alkohol** (SP 7-8: 47%, SPP- 50%). Jednakże, ci uczniowie, którzy posiadają taką wiedzę przyznawali, że alkohol kupują im starsi koledzy (SP 7-8: 49%, SPP: 37%), podkradają go rodzicom (SP 7-8: 20%, SPP: 10%), proszą obcych ludzi pod sklepem o jego zakup (SP 7-8: 15%, SPP: 28%), czy też nawet kupują go sami (SP 7-8: 10%, SPP: 33%).

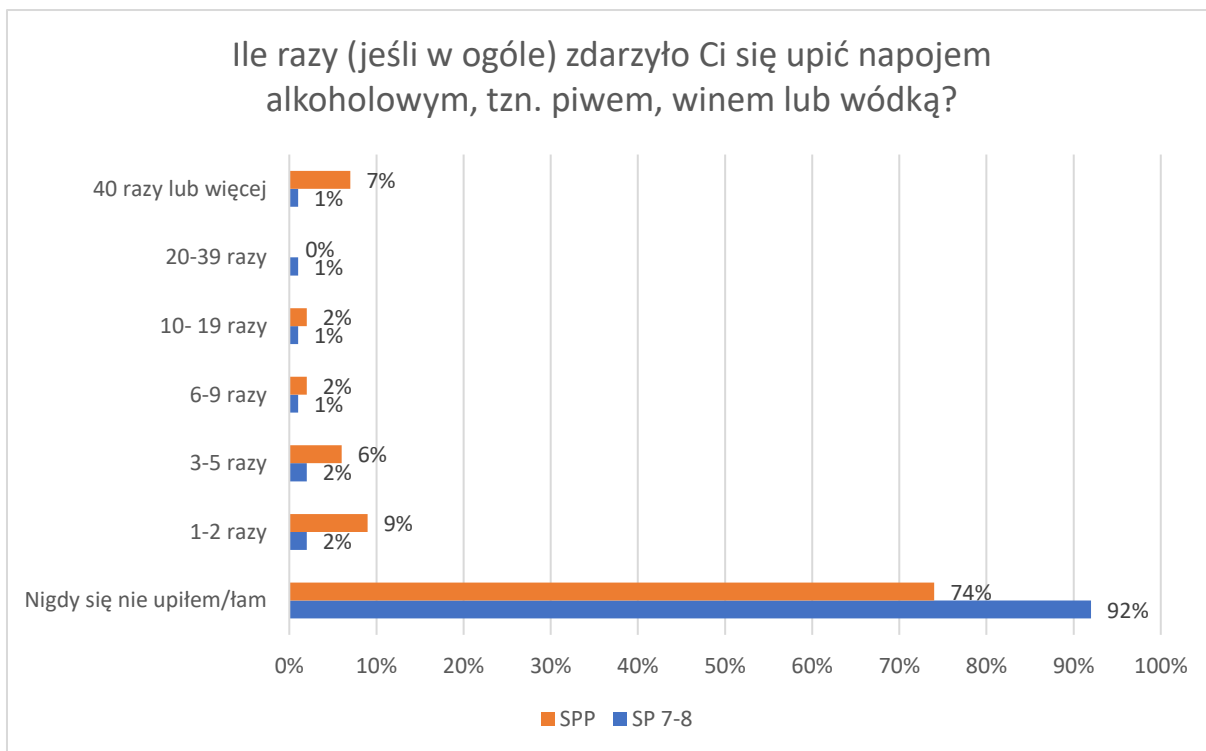
⁷ Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

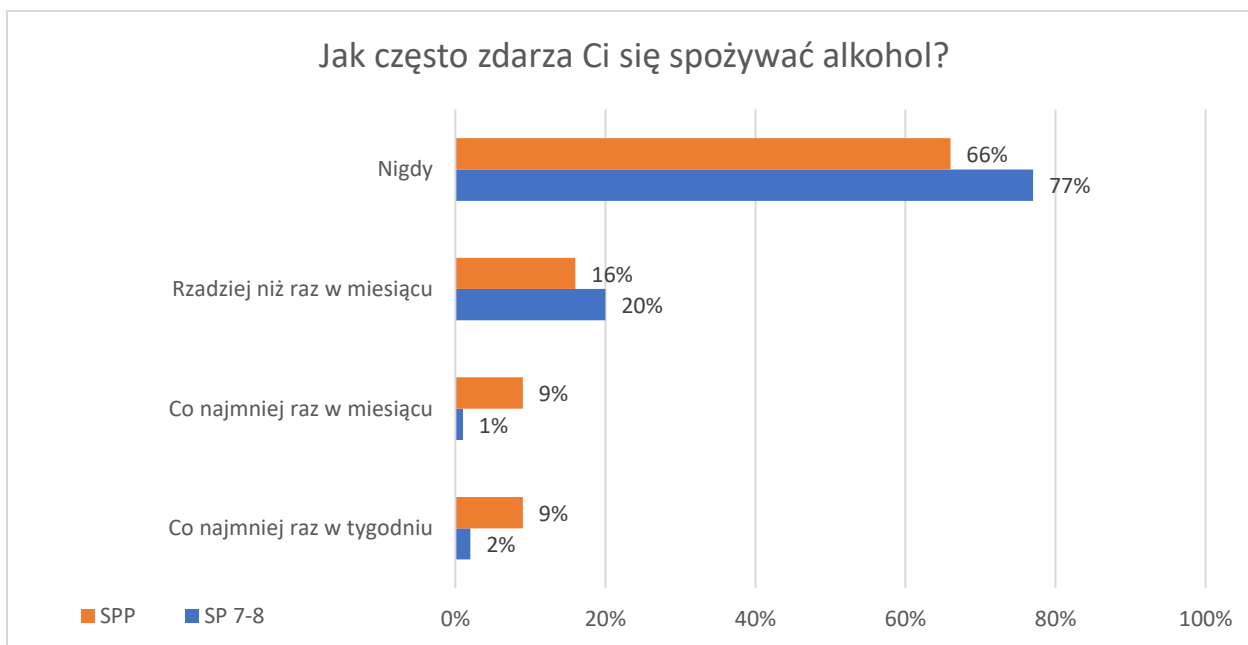
Jak wynika z przeprowadzonych badań **inicjację alkoholową** ma za sobą **27% badanych uczniów klas 7-8 oraz 51% uczniów klas SPP**. Wraz z wiekiem rośnie odsetek uczniów mających za sobą inicjację alkoholową.

Kolejno uczniowie zostali zapytani, ile razy zdarzyło im się wprowadzić w stan upojenia alkoholowego. **Zdecydowanie częściej zdarzało się to uczniom szkół ponadpodstawowych.**

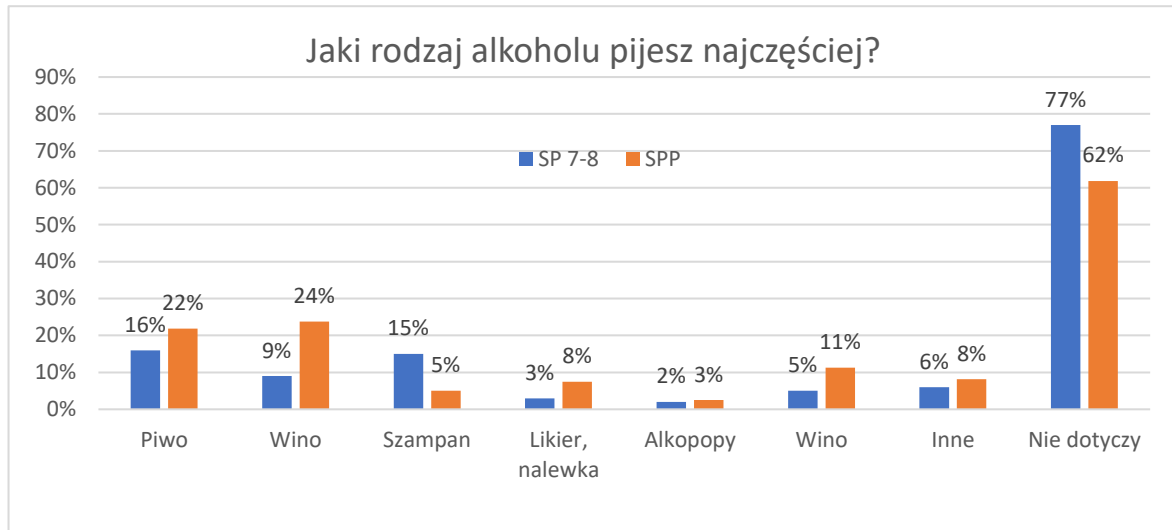

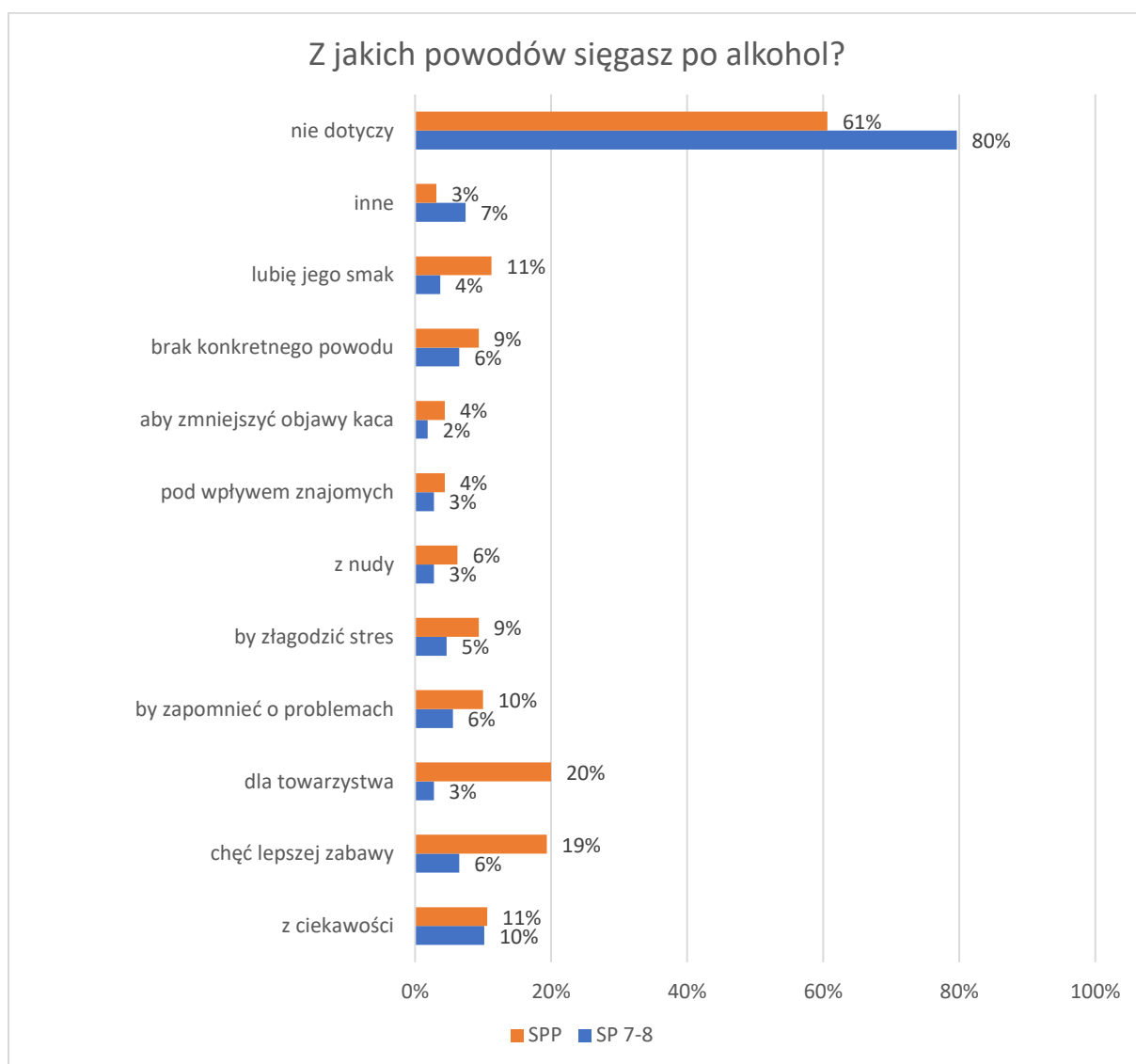
Równie istotna jest częstotliwość spożywania alkoholu. W tym pytaniu mniejszy odsetek uczniów w porównaniu z wcześniejszymi pytaniami przyznaje się do spożywania alkoholu (SP 7-8: 23%, SPP: 34%) w większości deklarując częstotliwość rzadziej niż raz w miesiącu.

Następnie zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. **Uczniowie szkół Miasta Sulejówek deklarujący spożywanie alkoholu najczęściej sięgają po piwo (SP 7-8: 16%, SPP: 22%).** Jednakże uczniowie preferują również inne alkohole. Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia poniższy wykres.

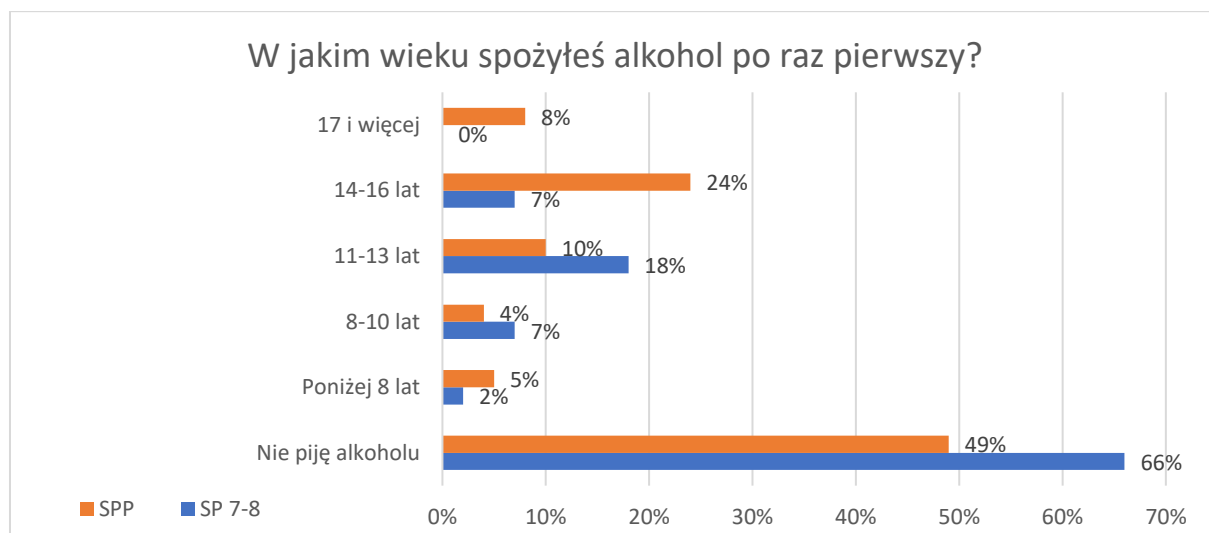
Wśród powodów, z jakich sięgają po alkohol uczniowie wskazywali na różnorodne przyczyny: na to, że piją alkohol bez konkretnego powodu (SP 7-8: 6%, SPP: 9%), piją alkohol, ponieważ lubią jego smak (SP 7-8: 4%, SPP: 11%), pod wpływem znajomych (SP 7-8: 3%, SPP: 4%), z nudów (SP 7-8: 3%, SPP: 6%), dla towarzystwa (SP 7-8: 3%, SPP: 20%), dla lepszej zabawy (SP 7-8: 6%, SPP: 19%) oraz z ciekawości (SP 7-8: 10%, SPP: 11%).

Wczesna inicjacja alkoholowa w gronie rówieśników czy w środowisku rodzinnym, gdzie rodzice dodatkowo dają przyzwolenie na próbowanie/picie alkoholu przez swoje dzieci, zwiększa ryzyko pojawienia się u nich w przyszłości potencjalnych problemów związanych ze spożywaniem alkoholu. Ponadto, takie przyzwalające postawy rodziców oraz wczesna intoksykacja alkoholowa są jednymi z wielu czynników zwiększających ryzyko pojawienia się zachowań problemowych u adolescenta.

Dodajmy, że Polska uważana jest za kraj, w którym dominuje duże przyzwolenie dla intoksykacji alkoholowej, a sama konsumpcja alkoholu jest na porządku dziennym⁸.

Zapytaliśmy uczniów deklarujących spożycie alkoholu, w jakim wieku pili go po raz pierwszy. Starsi uczniowie wskazali głównie na wiek 14-16 lat, natomiast młodszy uczniowie na przedział 11-13 lat.

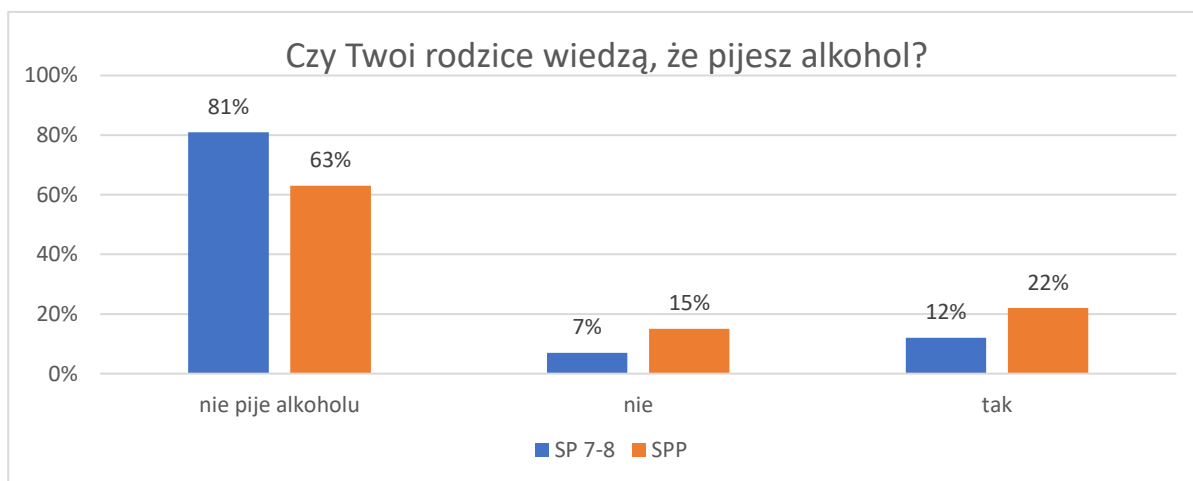
Zapytaliśmy również młodych mieszkańców Miasta Sulejówek, jakie były konsekwencje picia alkoholu. Respondenci odpowiedzieli, iż po wypiciu alkoholu najczęściej mieli problemy w rodzinie (SP 7-8: 2%, SPP: 4%). Pojawiły się również deklaracje uczniów mówiące, że nie mieli przykrych doświadczeń związanych z alkoholem.

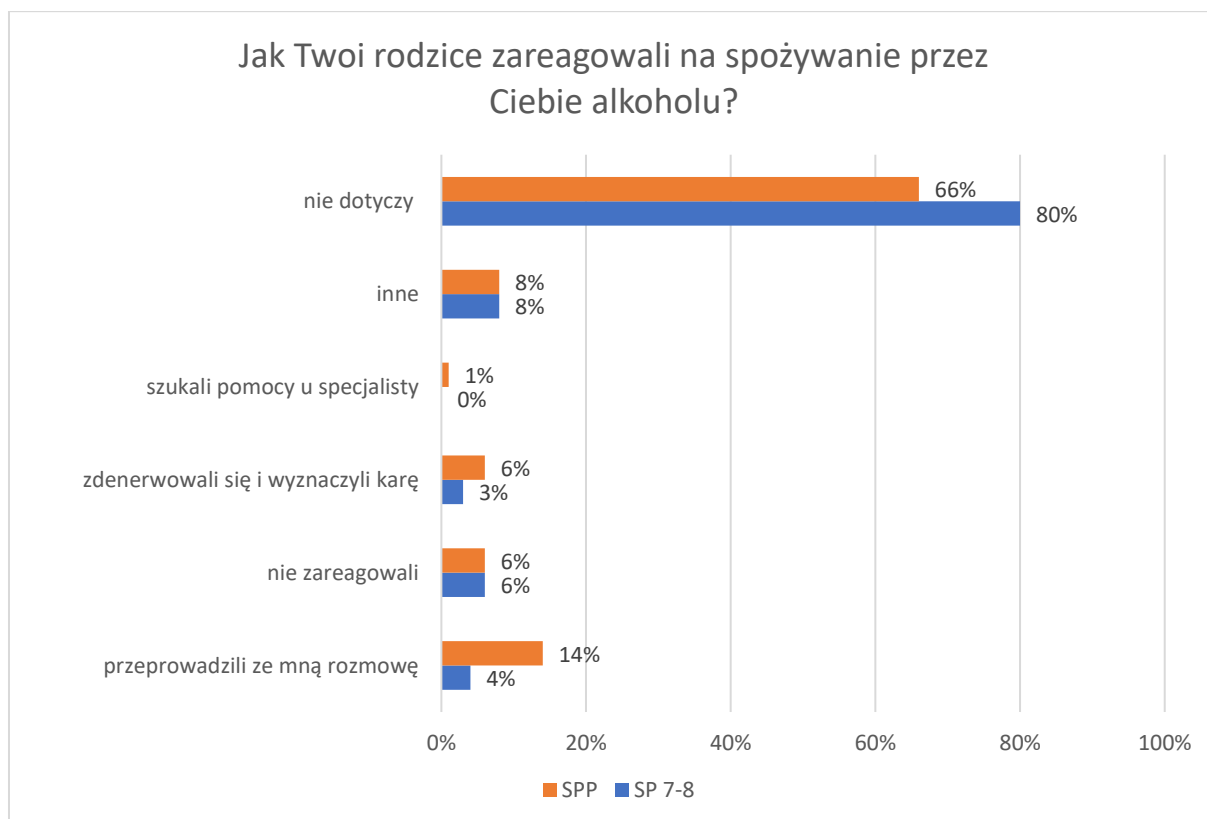
⁸ D. Dolata, *Picie kontrolowane – propozycja strategii pomocowych dla młodych dorosłych*, „Kultura-Społeczeństwo- Edukacja Nr 2 (6) 2014, Poznań 2004.

W kolejnym pytaniu uczniowie oceniali czy ich rodzice wiedzą o tym, że pili alkohol.

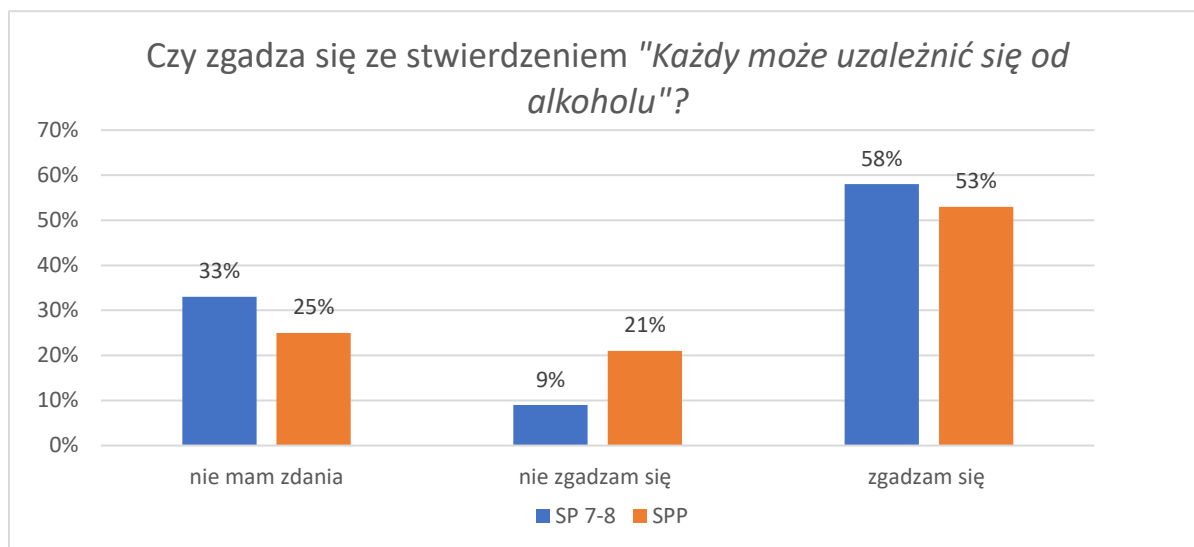
12% uczniów klas 7-8 oraz 22% klas SPP zadeklarowało, że ich rodzice są świadomi, że pili już alkohol.

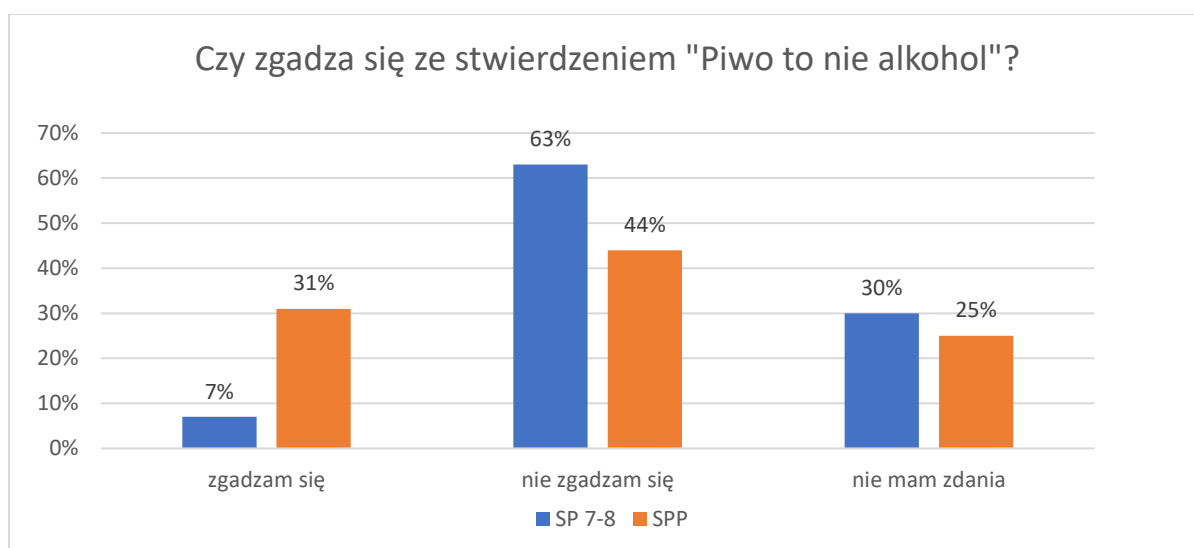
Jak wynika z deklaracji uczniów, reakcją ich rodziców na spożywanie przez nich alkoholu była zazwyczaj rozmowa (SP 7-8: 4%, SPP: 14%) lub też rodzice w ogóle nie zareagowali na informację, że spożywają alkohol (SP 7-8: 6%, SPP: 6%).

58% uczniów klas 7-8 oraz 53% klas SPP Miasta Sulejówek ma świadomość na temat spożywania alkoholu i stwierdza, iż każdy może uzależnić się od alkoholu. Jednakże, nie można bagatelizować faktu, iż zauważalna część ankietowanych nie ma wiedzy na temat konsekwencji nadmiernego spożywania alkoholu.

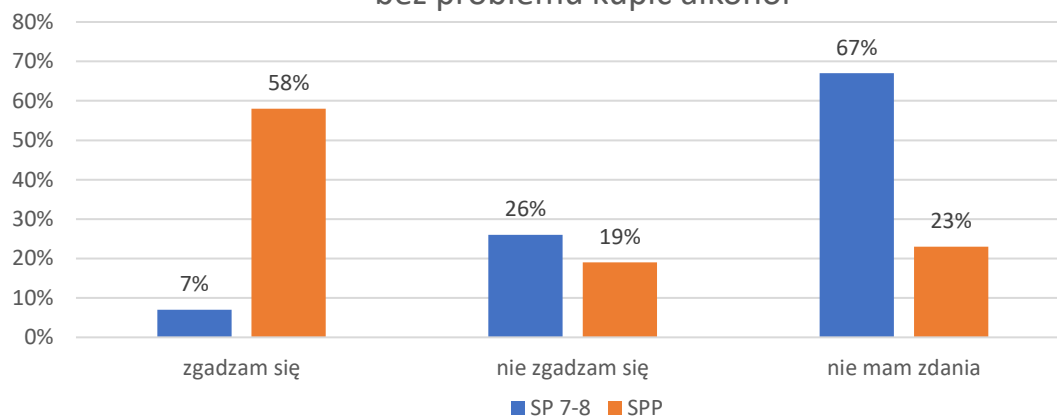
Spora liczba uczniów szkół w Mieście Sulejówek przyjmuje konstruktywną opinię na temat napojów o niskiej procentowej zawartości alkoholu (piwo). 63% SP 7-8 oraz 44% SPP nie zgadza się z twierdzeniem, że piwo to nie alkohol.

Wydaje się, że alkohol w Mieście Sulejówek jest dość łatwo dostępny dla uczniów Szkół Podstawowych, ponieważ aż **po 7% uczniów młodszych i aż 58% uczniów SPP zadeklarowała, iż zna takie miejsca w swojej okolicy, gdzie osoba niepełnoletnia może bez problemu kupić alkohol.**

W moim mieście są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może bez problemu kupić alkohol

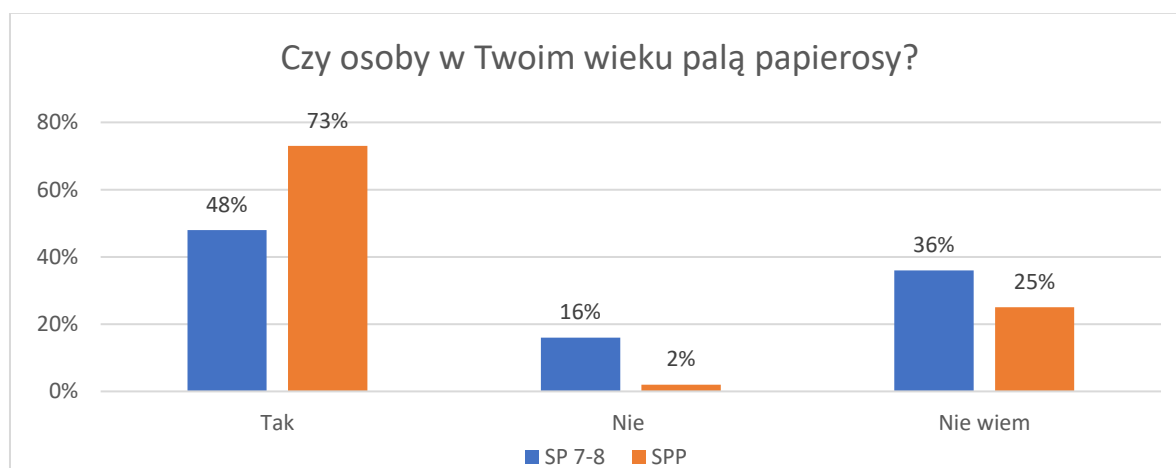

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY

Jak wynika z badania ESPAD palenie tytoniu jest wśród uczniów z polskich szkół zachowaniem mniej powszechnym niż spożywanie alkoholu. Chociaż raz w życiu paliło 49,9% uczniów z młodszej i 65,5% uczniów ze starszej grupy. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem paliło 23,0% uczniów z grupy młodziej i 35,5% ze starszej.

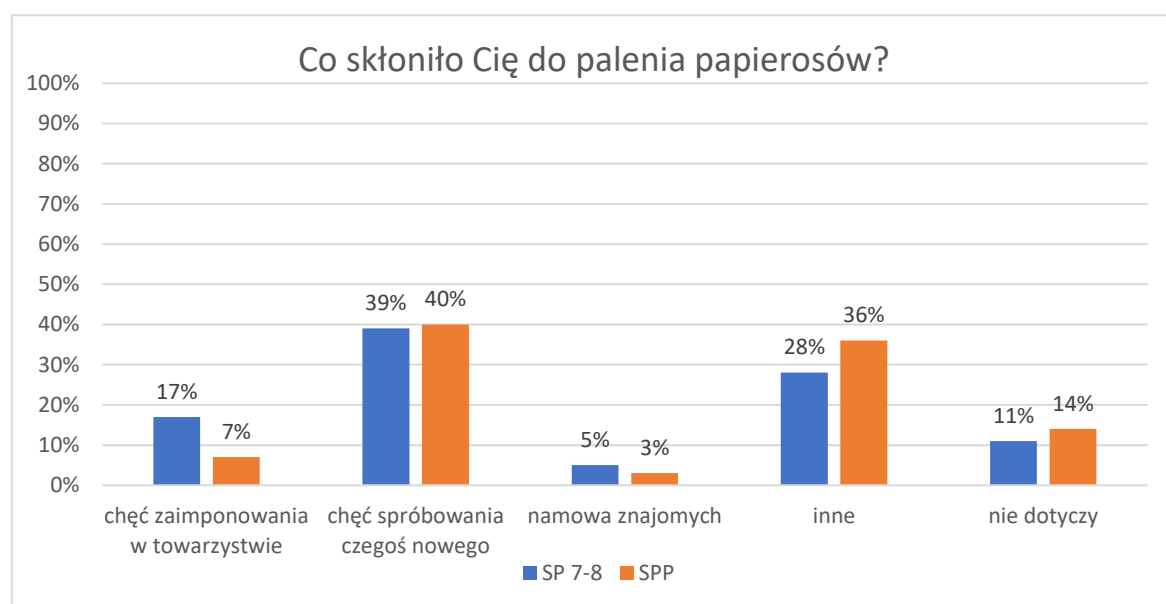
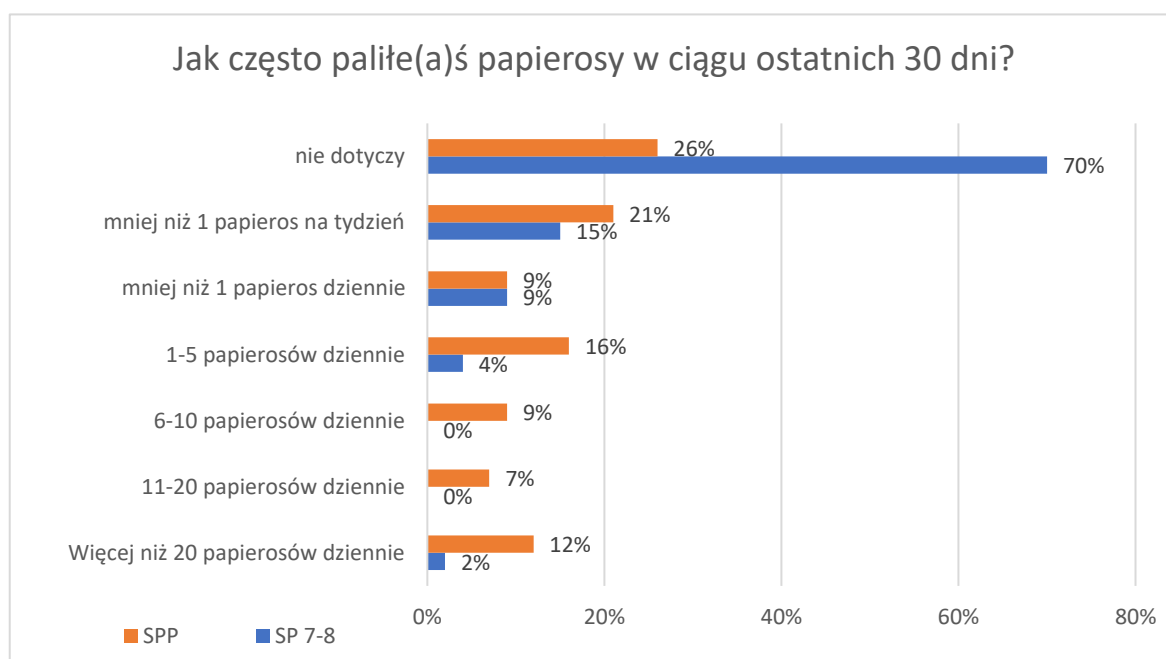
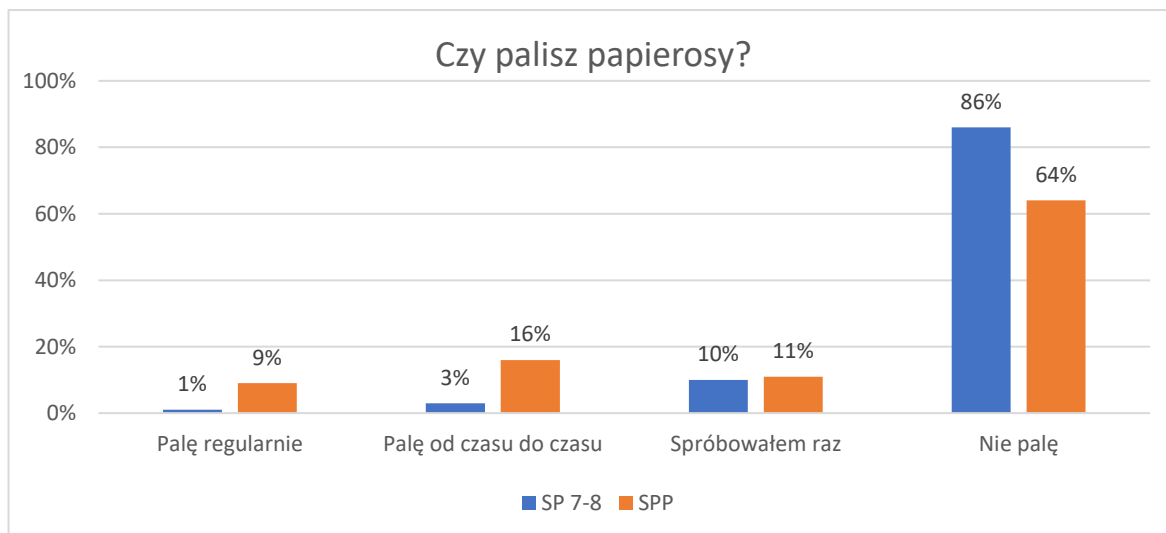
Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytano więc uczniów czy ich rówieśnicy palą papierosy oraz czy sami kiedykolwiek próbowali papierosa.

Jak wynika z przeprowadzonych badań, uczniowie często nie wiedzą, czy ich rówieśnicy palą papierosy SP 7-8: 36%, SPP: 25%. Jednakże 48% młodziej i 73% starszych uczniów wskazało, że osoby w ich wieku palą papierosy. Pozostałe 16% uczniów klas 7-8 oraz 2% uczniów klas SPP odpowiedziało, że ich rówieśnicy nie palą papierosów.

Następnie zapytano ankietowanych o to, czy sami palą papierosy. **Inicjację nikotynową ma za sobą 14% uczniów klas 7-8 oraz 36% uczniów klas SPP, z czego 10% uczniów młodziej i 11% starszych deklaruje, że spróbowali palenia tylko raz.**

Najczęściej wskazywanymi powodami **palenia papierosów przez uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową była chęć spróbowania czegoś nowego (SP 7-8: 39%; SPP: 40%).**

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

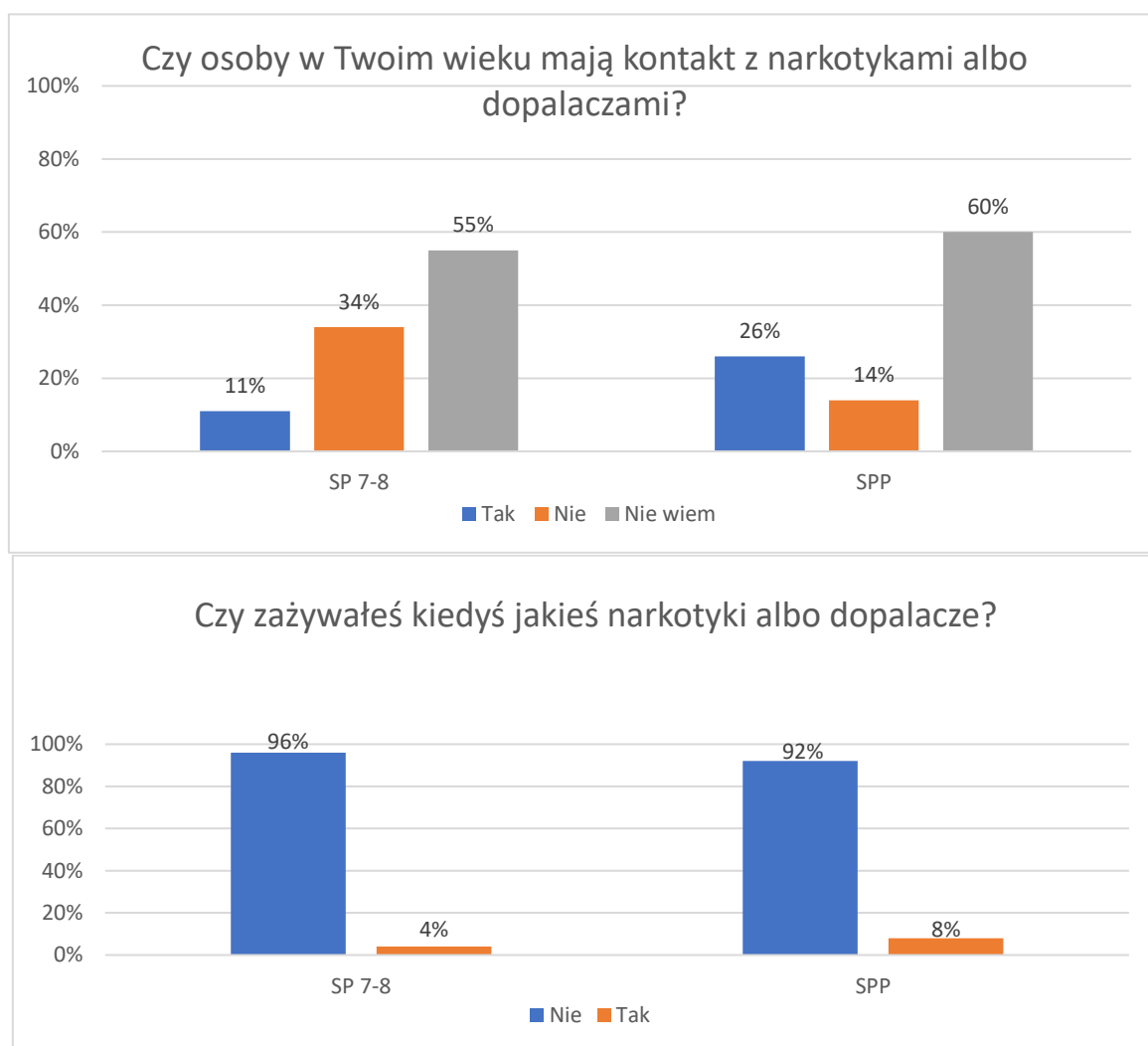

Wyniki badania ESPAD wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania wśród polskiej młodzieży substancji nielegalnych (narkotyki, dopalacze), niż legalnych, zwłaszcza alkoholu i tytoniu. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Chociaż raz w ciągu całego życia używało tych substancji 21,4% młodszych uczniów i 37,0% starszych uczniów.

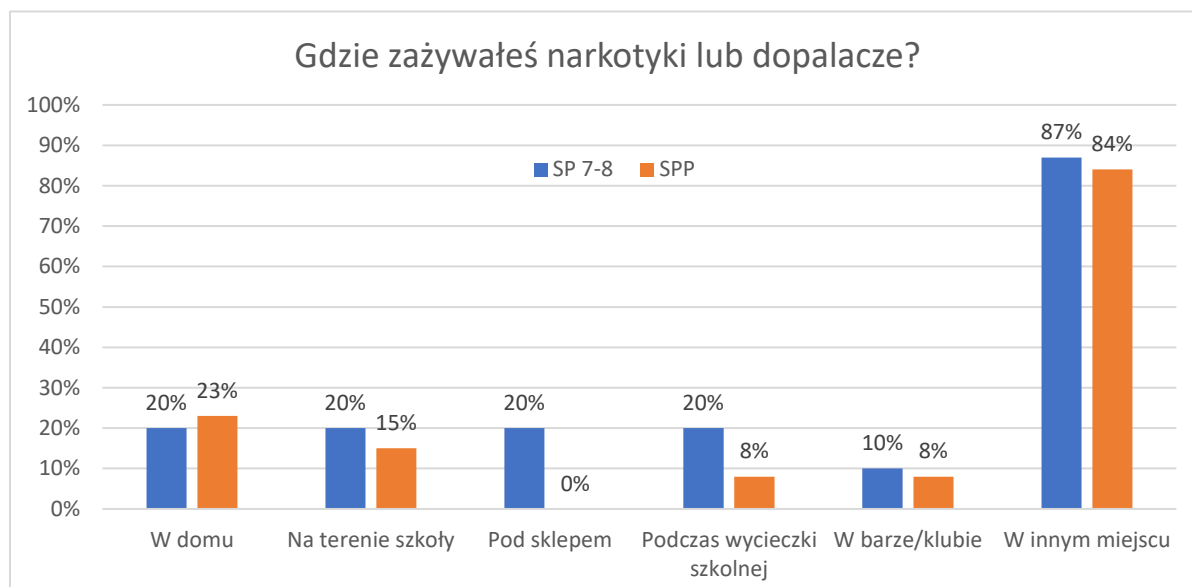
Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych wśród uczniów gimnazjów jest amfetamina (4,2%), a wśród uczniów szkół wyższego poziomu – ecstasy (5,1%). Aktualne, okazjonalne używania substancji nielegalnych, czego wskaźnikiem jest używanie w czasie ostatnich 12 miesięcy, także stawia marihuanę lub haszysz przetwory konopi na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia. W klasach trzecich gimnazjów używa tych środków ponad 16,7% uczniów, w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych – 29,6%.

Wyniki badań wskazują, że niektórzy uczniowie mogą przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków: 11% uczniów klas SP 7-8 oraz 26% uczniów SPP wskazuje, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami albo z dopalaczami.

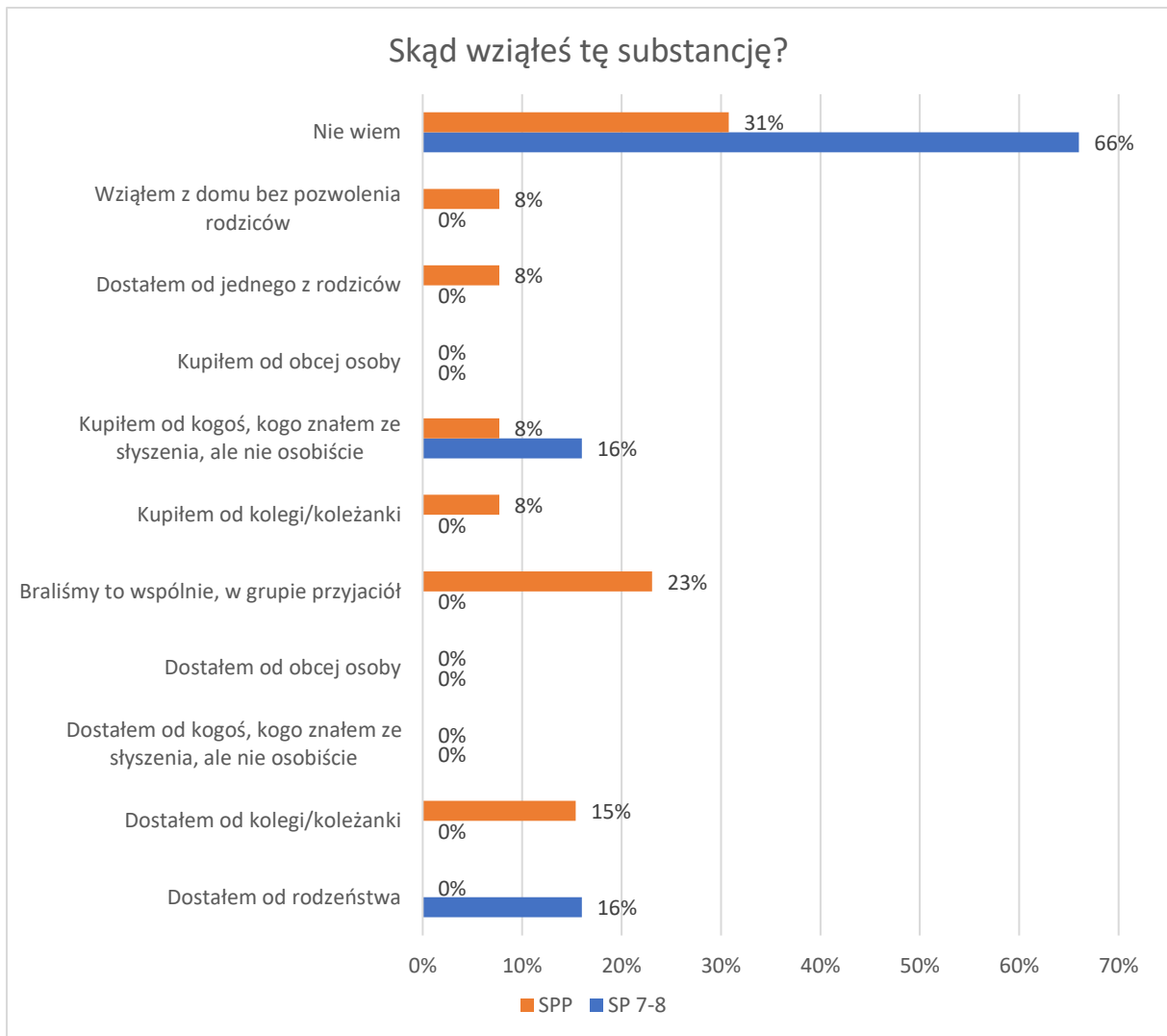
Jednakże pojawiły się deklaracje uczniów Miasta Sulejówek w których przyznają, że przyjmowali substancje psychoaktywne takie jak narkotyki i dopalacze (SP 7-8: 4%; SPP: 8%)

Uczniowie zostali również poproszeni o określenie, w jakich okolicznościach zażywali owe substancje psychoaktywne. Badani, którzy mają za sobą inicjację narkotykową wskazywali na wiele miejsc, w których zdarzyło im się przyjmować narkotyki lub dopalacze. **Respondenci deklarują, że zażywali je w domu (SP 7-8: 20% SPP- 23%) oraz w innych miejscach - uczniowie nie wymienili jakie to miejsca.**

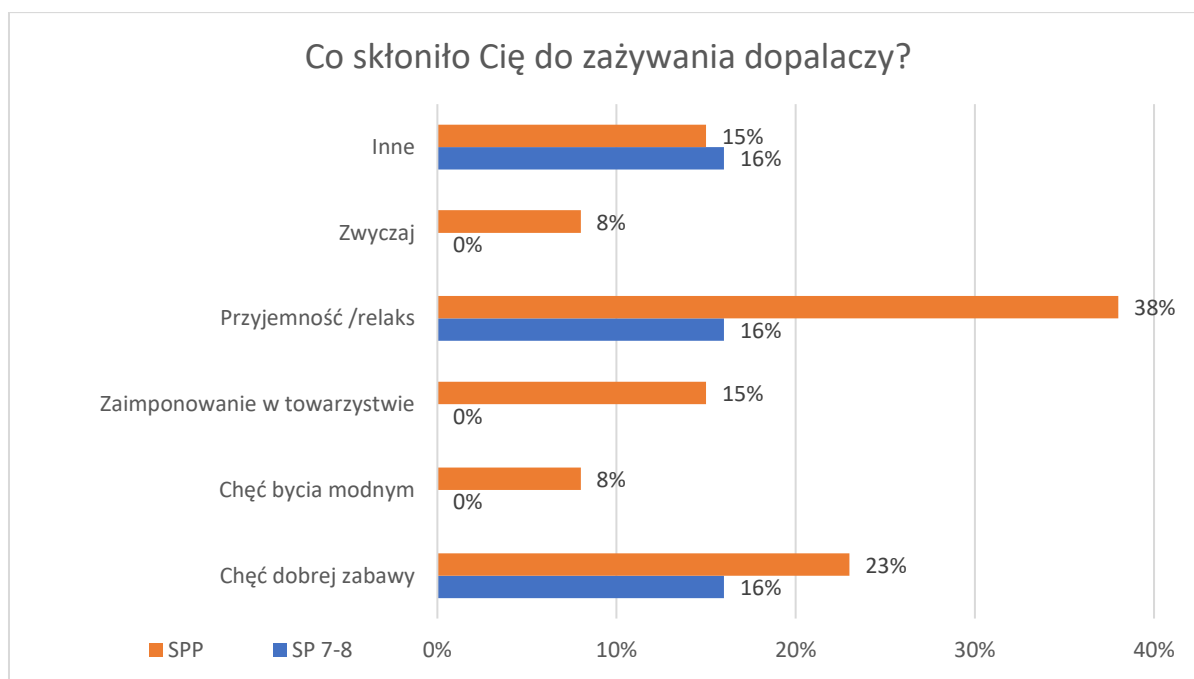

Jeżeli chodzi o źródło pozyskiwania substancji psychoaktywnych, to uczniowie w większości wskazywali, że nie wiedzą skąd wzięli narkotyki/dopalacze, które zażywali. Szczegółowy rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

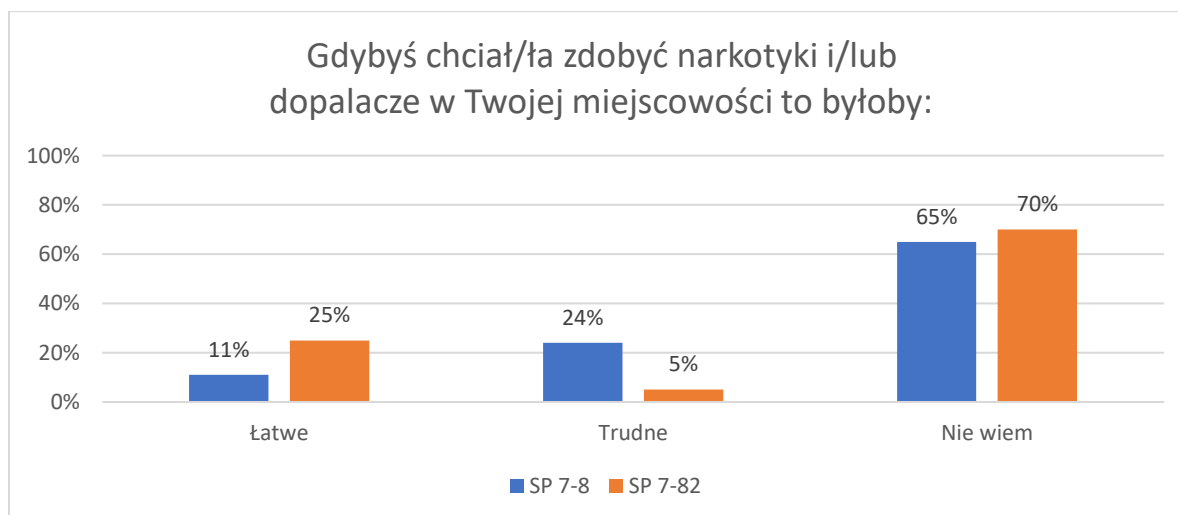

Jednym z wielu czynników sprzyjających sięganiu po substancje psychoaktywne jest styl życia zorientowany na zabawę, skoncentrowany na teraźniejszości oraz płytkość i instrumentalny charakter więzi. Okazjonalne sięganie po substancje psychoaktywne (zwłaszcza alkohol) jest związane ze specyfiką wieku dorastania, głównie z zaspokajaniem ważnych potrzeb rozwojowych młodzieży- pokazaniu się otoczeniu w roli osoby dorosłej i niezależnej od autorytetu dorosłych, integracji z rówieśnikami. Większość nastolatków, mimo dużej presji zewnętrznej prezentuje zachowania normatywne.

Wśród przyczyn zażywania narkotyków/dopalaczy uczniowie wymieniali: chęć dobrej zabawy (SP7-8: 16, SPP: 23%), przyjemność i relaks (SP7-8: 16%, SPP: 38%)

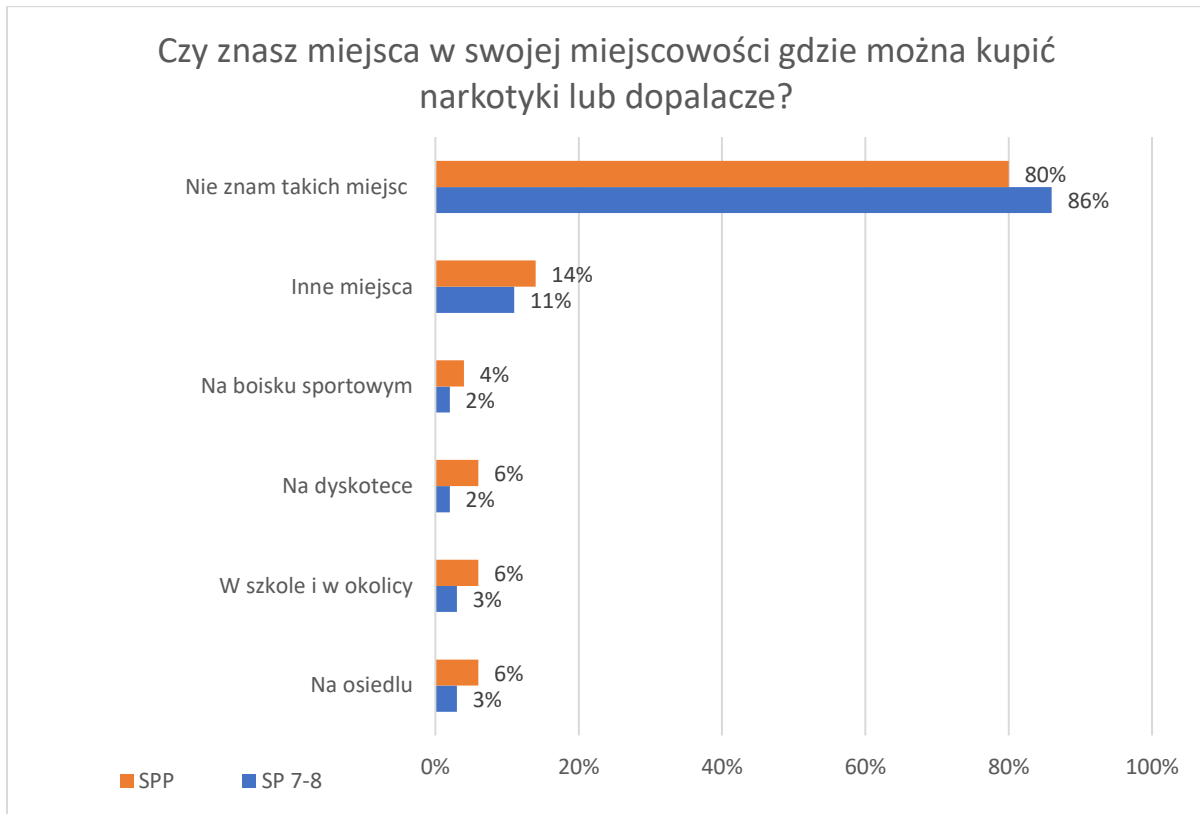

Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości **wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby łatwe/trudne** (SP 7-8: 65%; SPP: 70%). Jednakże, **11% uczniów klas 7-8 oraz 25% SPP twierdzi, że byłoby to łatwe**, a **24% uczniów klas 7-8 oraz 5% uczniów klas SPP zaznaczyło, że byłoby to trudne**. Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy.

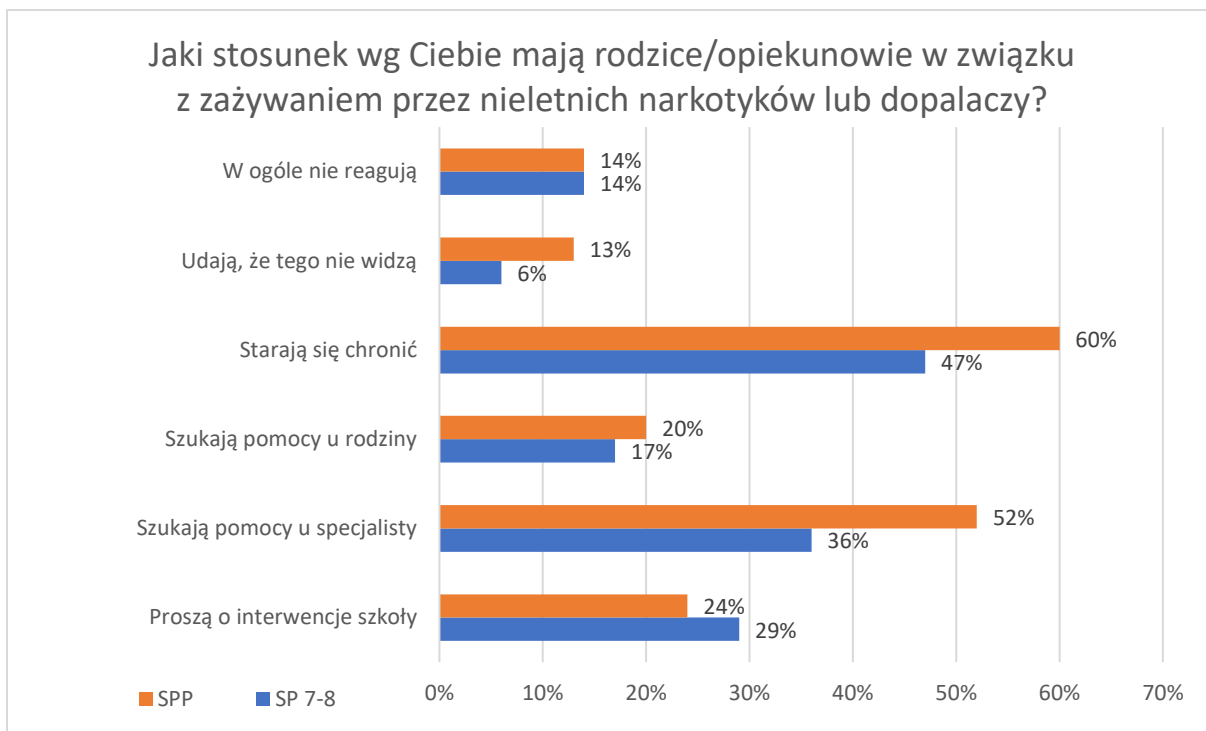

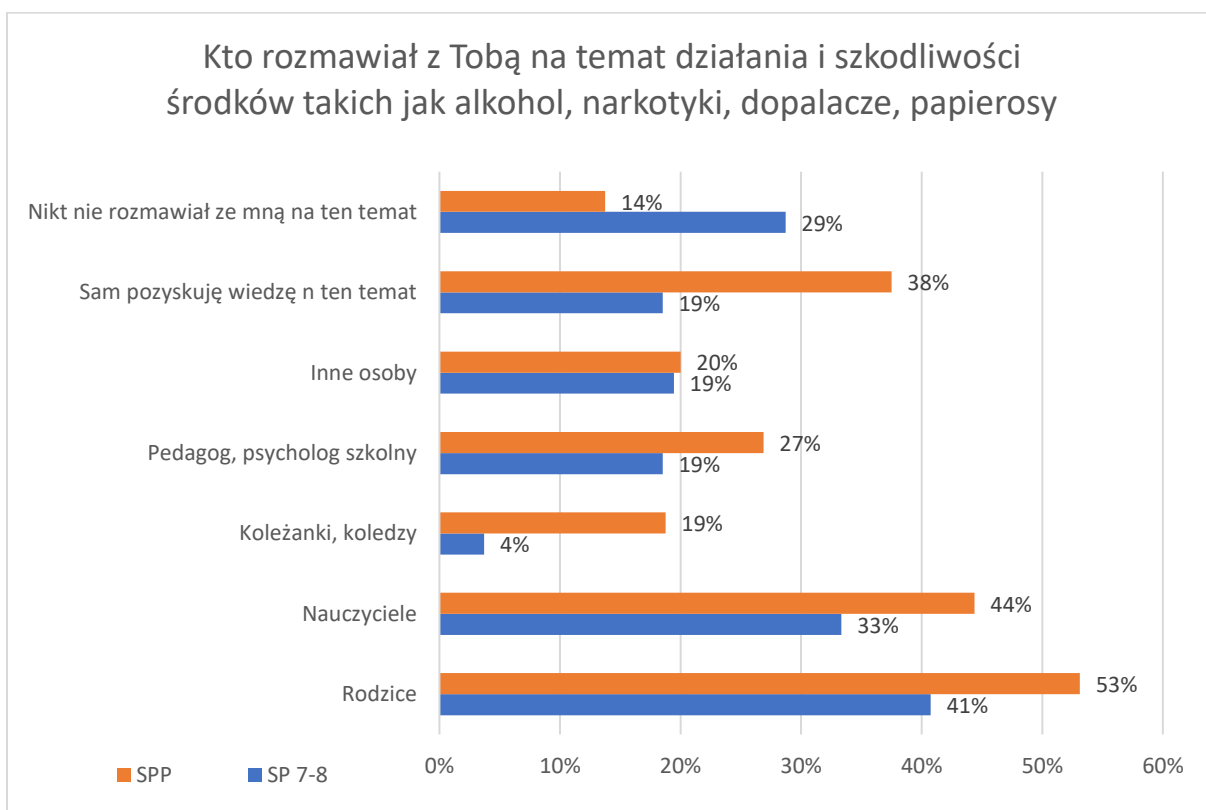
Kolejno, zapytano uczniów, czy znają w swojej miejscowości miejsca, w których można kupić narkotyki lub dopalacze. Większość badanych nie posiada takiej wiedzy (SP 7-8: 86%, SPP: 80%), **aczkolwiek pojawiły się wskazania uczniów wskazujące, gdzie można nabyć te substancje.**

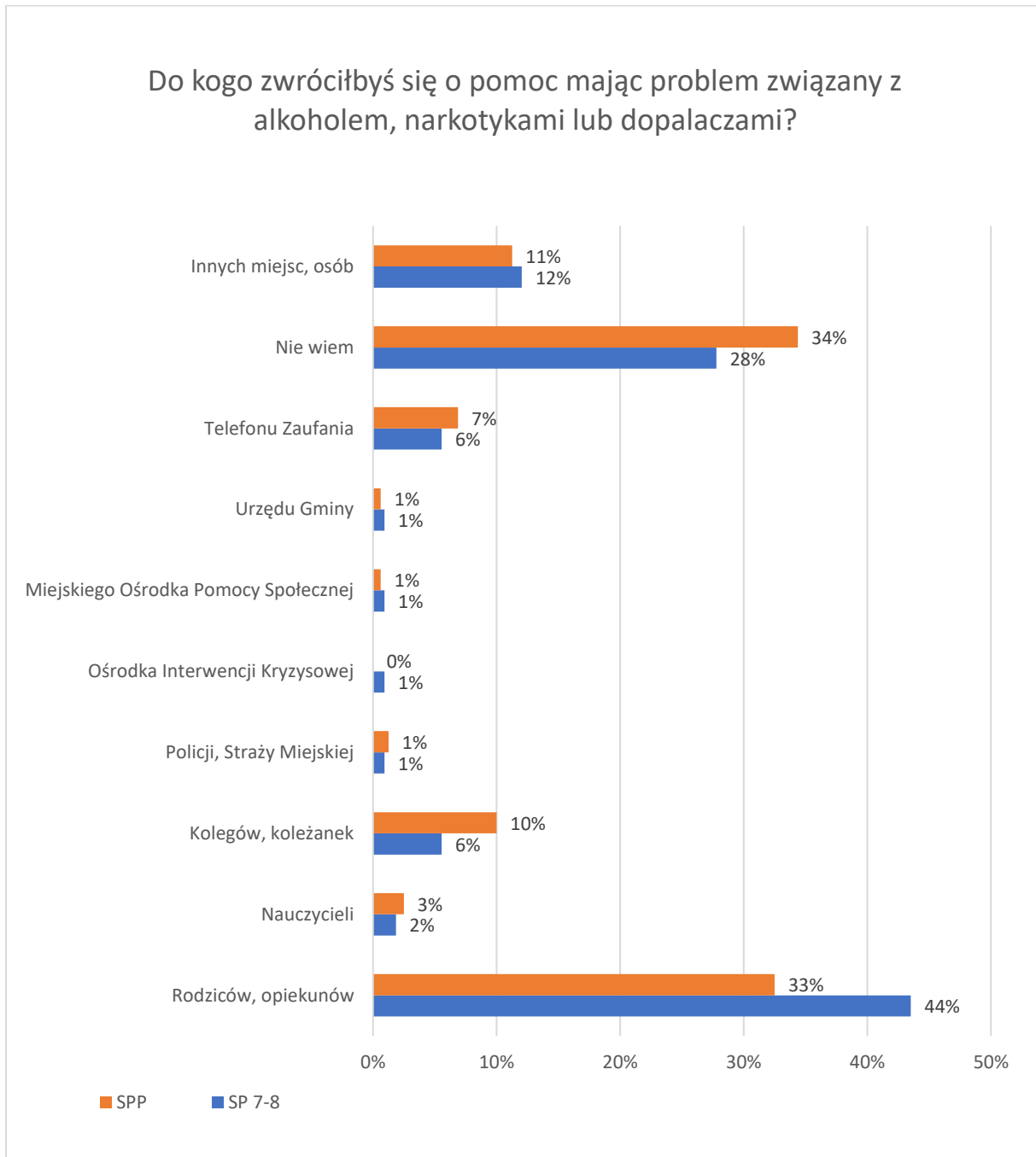
W procesie wychowawczym dzieci bardzo ważną odgrywają rodzice, którzy stanowią dla nich wzór do naśladowania – pod względem zachowania, wyrażanej opinii oraz postaw. Zapytaliśmy uczniów – jaki stosunek wg nich mają rodzice/opiekunowie w związku z zażywaniem przez nieletnich narkotyków i dopalaczy. Badani wskazywali, iż **rodzice najczęściej: szukają pomocy u specjalistów (SP 7-8: 36%, SPP: 52%), proszą o interwencję szkołę (SP 7-8: 29%, SPP: 24%) oraz że starają się chronić swoje dzieci (SP 7-8: 47%, SPP: 60%).**

W kolejnym pytaniu uczniowie zostali zapytani o to kto z nimi rozmawiał nt. działania oraz szkodliwości substancji psychoaktywnych. Na pierwszym miejscu pojawiają się rodzice (SP 7-8: 41%, SPP: 53%), a następnie nauczyciele (SP 7-8: 33%, SPP: 44%).

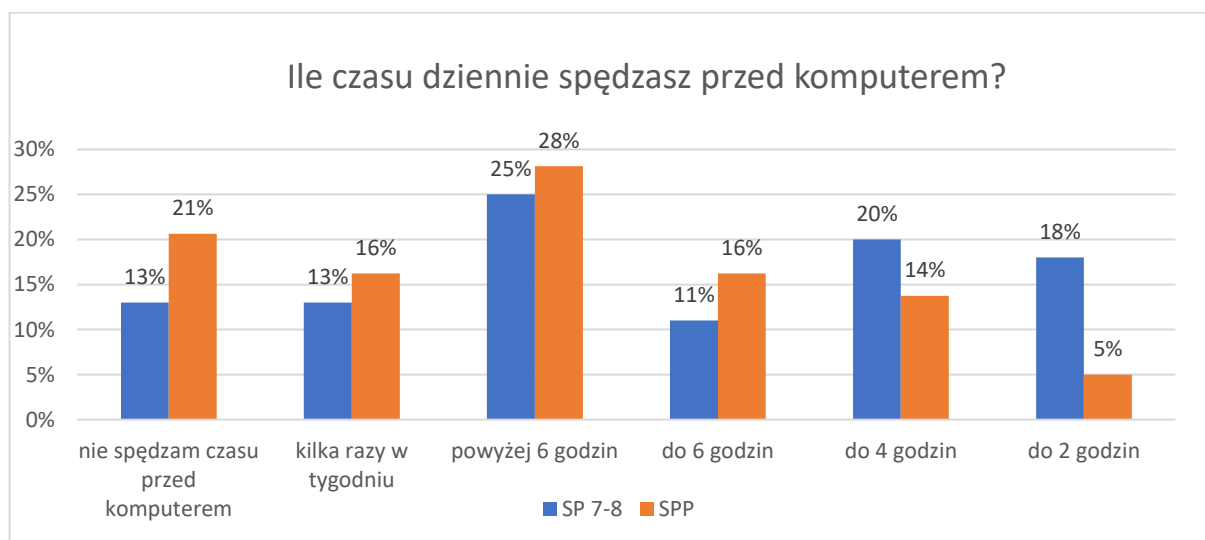

Pod względem zaufania w przypadku problemu z substancjami psychoaktywnymi na pierwszym miejscu pojawili się rodzice (SP 7-8: 44%, SPP: 33%), lecz na jednym z ostatnich – nauczyciele (SP 7-8: 2%, SPP: 3%). Warto zorganizować warsztaty dla pracowników pedagogicznych, w których to tematyka dotyczyłaby komunikacji nauczyciel-uczeń w sytuacjach kryzysowych

Problematyka nieprawidłowego korzystania z Internetu i komputera (w tym, nadużywanie) staje się coraz powszechniejszym zagadnieniem. Komputer i Internet oferują szeroki wachlarz aktywności – zarówno prorozwojowych (dostęp do wiedzy), jak i patologicznych (m.in. dostęp do treści pornograficznych). Jedną z najbardziej rozpowszechnionych aktywności, które można wykonywać będąc online, jest granie w gry czy korzystanie z portali społecznościach. Mimo że odpowiedzialne korzystanie z komputera i Internetu, nawet przez dzieci, niesie ze sobą wiele korzyści, to należy jednak zwrócić uwagę na potencjalne zagrożenia wynikające z nadmiernego, pozbawionego kontroli zaangażowania. Poza skrajnymi przykładami niebezpieczeństwa, jakie wiąże się z nielegalnym użytkowaniem Internetu, pozostaje obszar związany z negatywnymi konsekwencjami dla rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży. Spędzanie coraz większej ilości czasu przed monitorem komputera ma konsekwencje dla zdrowia fizycznego, ale także dla rozwoju emocjonalnego i społecznego.⁹

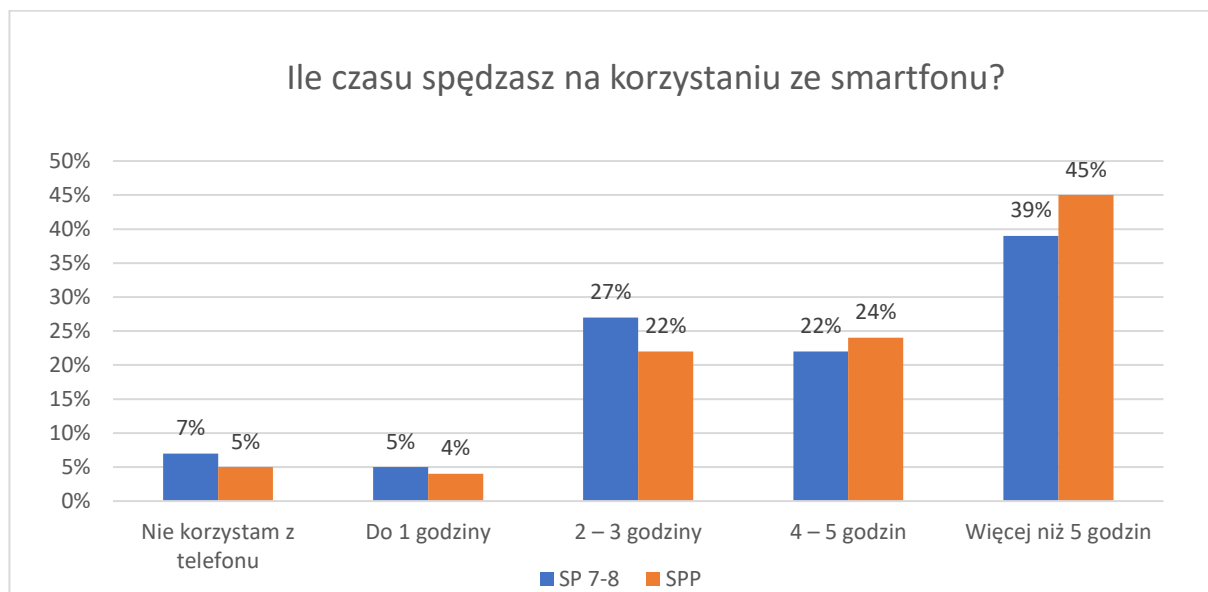
Niepokojący wydaje się być fakt, że uczniowie szkół podstawowych Miasta Sulejówek najczęściej spędzają przed komputerem powyżej 6 godzin dziennie (SP 7-8: 25%; SPP: 28%).

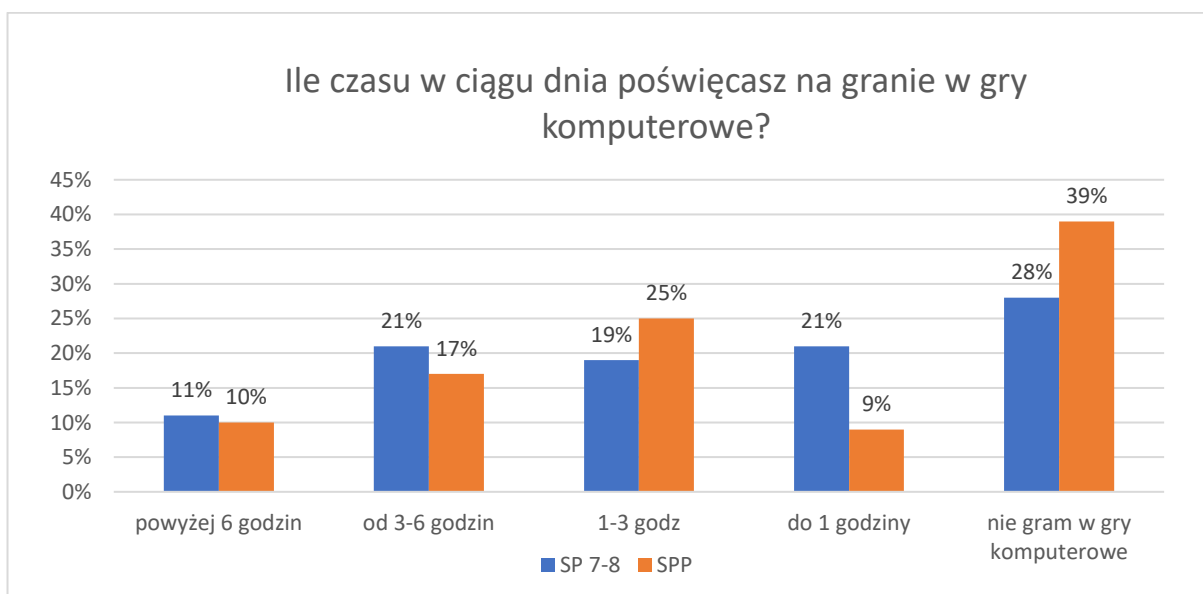
⁹ Rowicka M., *Uzależnienia behawioralne. Praktyka i teoria*, Minister Zdrowia, Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2015

W przypadku korzystania ze smartfonu niepokojące są wskazania uczniowie deklarujących najczęściej czas ponad 5 godzin dziennie (SP 7-8: 39%; SPP: 45%).

Zapytaliśmy uczniów, ile czasu w ciągu dnia poświęcają na granie w gry komputerowe. Optymistyczne są wskazania 28% uczniów klas 7-8 oraz 39% uczniów klas SPP mówiące, że nie grają w gry komputerowe. Z kolei warto zwrócić uwagę, że najwięcej czasu na gry komputerowe poświęcają uczniowie młodszych klas.

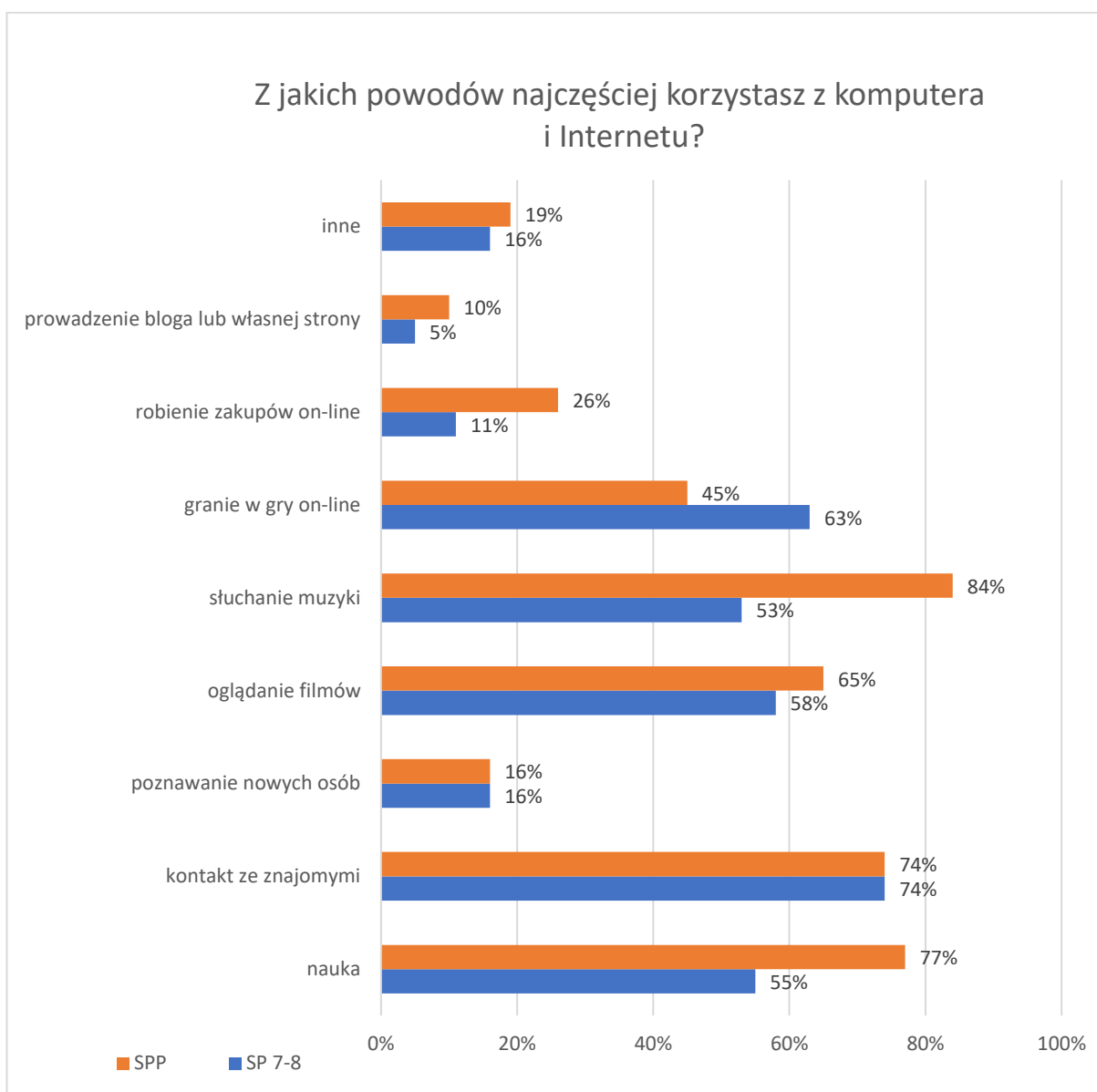
Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajzeń czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

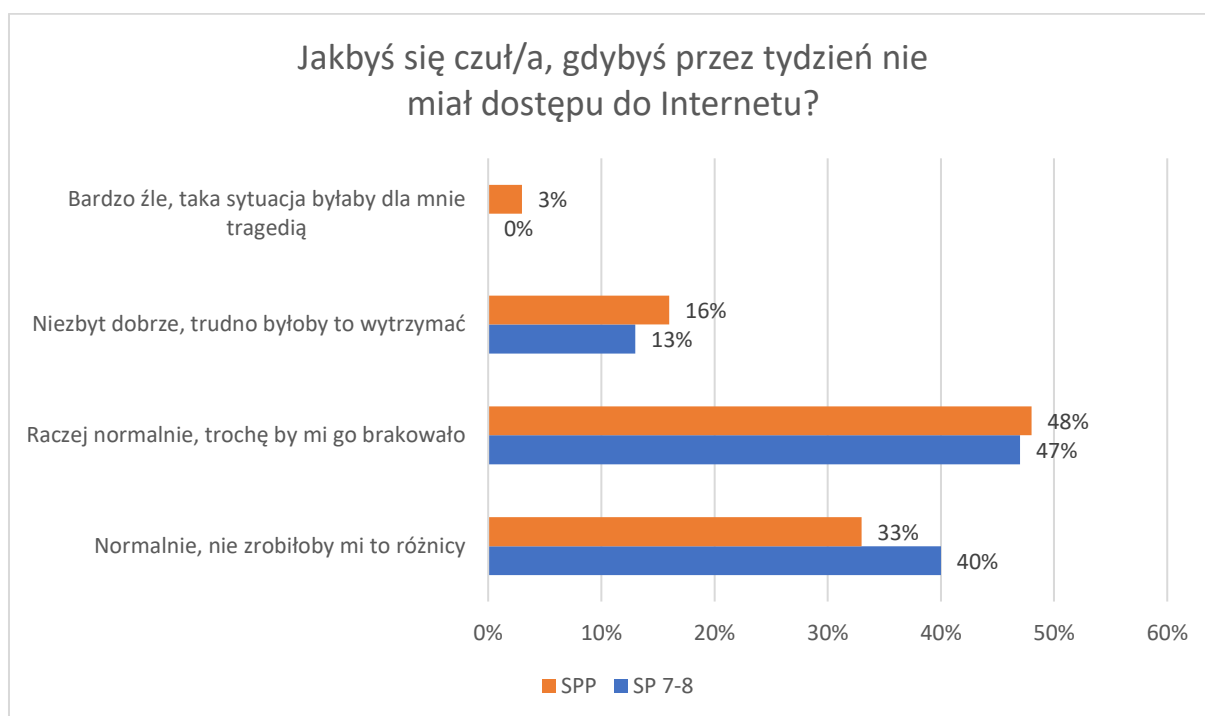
Jeżeli chodzi o **powody korzystania z komputera i Internetu** uczniowie wskazywali kolejno na:

- **SP 7-8:** kontakt ze znajomymi (74%), granie w gry online (63%), oglądanie filmów (58%), naukę (55%) oraz słuchanie muzyki (53%)

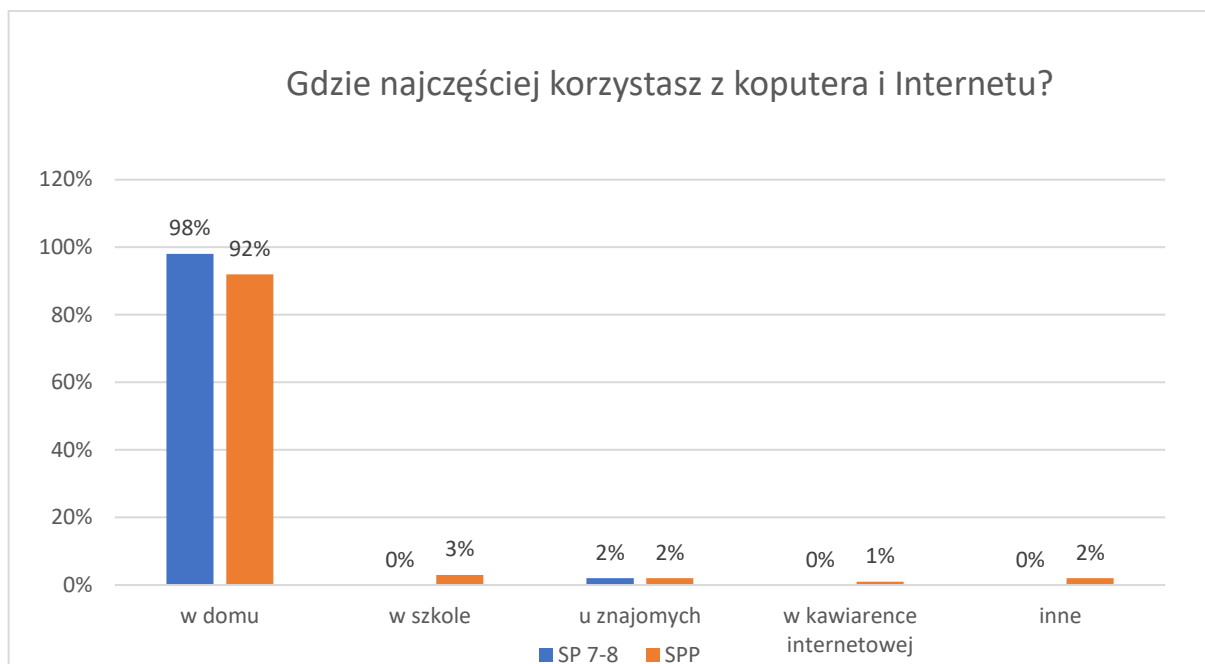
- **SPP:** słuchanie muzyki (84%), naukę (77%), kontakt ze znajomymi (74%) oraz oglądanie filmów (65%).

Łącznie **87% uczniów klas 7-8** oraz **81% uczniów klas SPP** deklaruje, że **brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia** lub też **wpływ ten byłby niewielki**. Aczkolwiek, spora część uczniów, szczególnie starszych przyznaje, że **odczuwałaby brak dostępu do Internetu (SP 7-8 - 13%; SPP - 16%)**. Jednocześnie 3% uczniów klas SPP stwierdziło, że **korzystanie z Internetu jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuliaby bardzo negatywnie**.

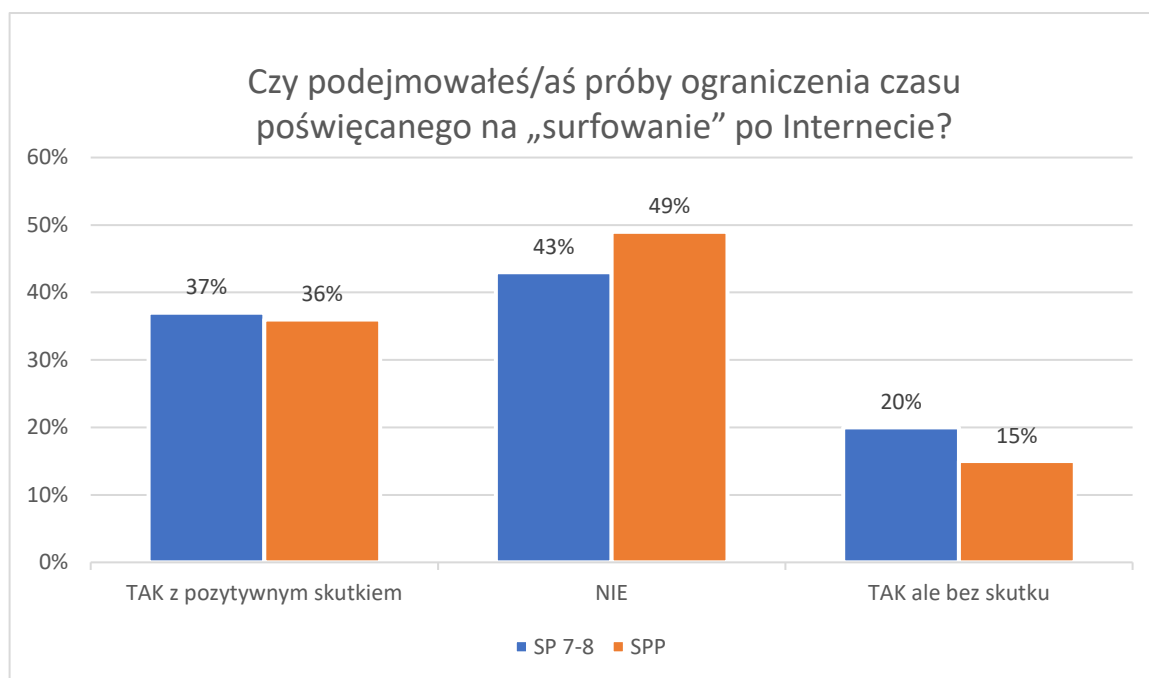

Według deklaracji uczniowie najczęściej korzystają z komputera i Internetu w domu (SP 7-8: 98%, SPP: 92%).

Samemu ciężko jest stwierdzić, czy czas spędzany przed ekranem komputera wymyka się spod kontroli. Najczęściej zauważają to najbliżsi i ich spostrzeżeń nie należy lekceważyć. **Zapytaliśmy uczniów, czy podejmowali próby ograniczenia czasu poświęcanego na surfowanie po Internecie.** Okazuje się, że 37% uczniów młodszych oraz 36% uczniów starszych z pozytywnym skutkiem ograniczyło czas poświęcany na korzystanie z Internetu.

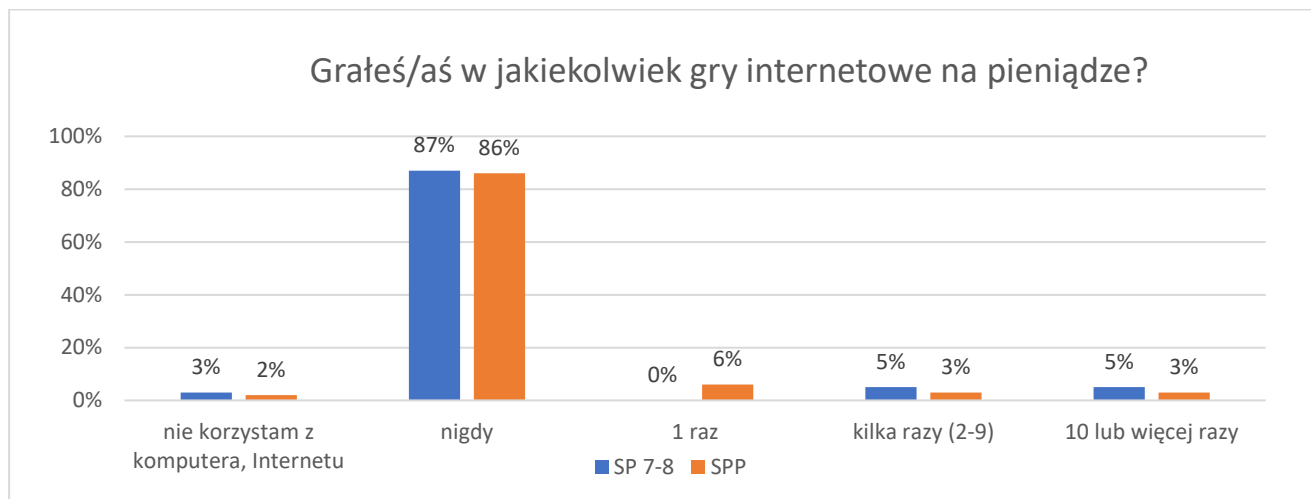

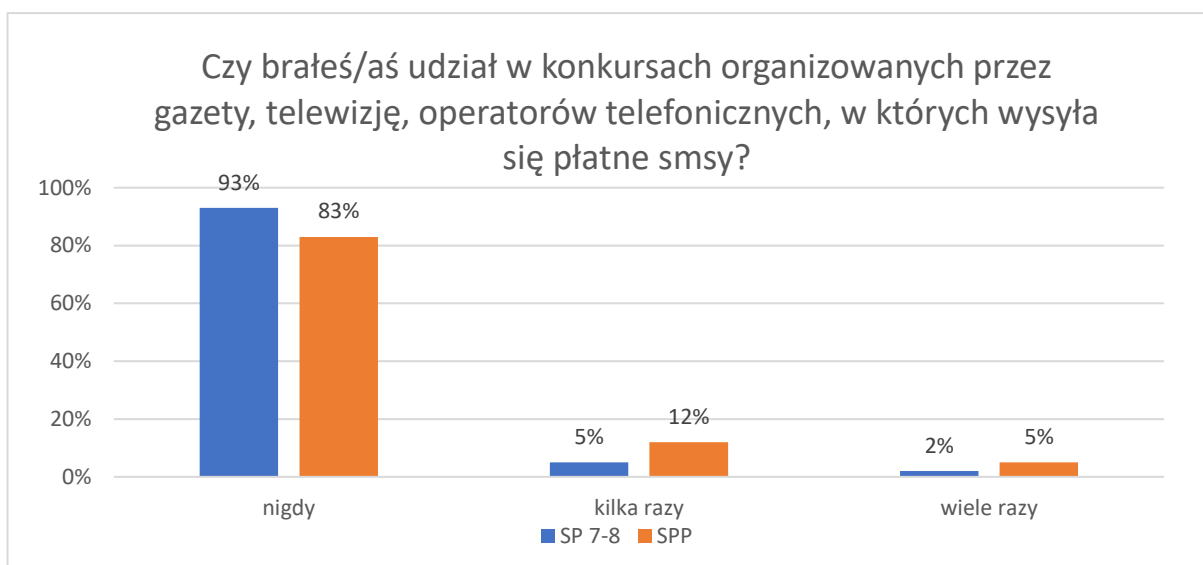
Hazard wydaje się być rozrywką zarezerwowaną dla dorosłych, jednakże w różnorodne gry hazardowe coraz częściej uwikłane są również dzieci i młodzież. Z badań przeprowadzonych w 2018 roku przez CBOS wynika, że w grupie młodzieży częściej narażeni na uzależnienie od gier hazardowych są chłopcy niż dziewczęta. Jednocześnie ponad połowa nieletnich nie rozmawia z rodzicami, o tym, że gra na pieniądze. Choć, w porównaniu z deklaracjami sprzed 2 lat, mniej młodych ludzi gra na pieniądze i mniej spośród nich jest zagrożonych uzależnieniem od hazardu, to w przypadku 10% chłopców zauważono symptomy wskazujące na wysoki stopień ryzyka uzależnienia od hazardu. Na tle danych zebranych w 2016 roku widoczny jest spadek zainteresowania hazardem. Jednocześnie poprzedni wynik był wyższy niż wykazany w badaniu w 2013 roku. Jak tłumaczą autorzy raportu „Młodzież 2018” – „to swego rodzaju „falowanie” zainteresowania hazardem wśród młodzieży charakterystyczne jest dla niemal wszystkich gier uwzględnionych w badaniu – wyjątek stanowią jedynie konkursy SMS-owe, w przypadku których od 2010 roku notujemy trwały trend spadkowy”. Podobnie jak w latach ubiegłych, najpopularniejszą wśród młodzieży grą typu hazardowego jest Lotto, w które grywa więcej niż co czwarty młody człowiek (28%)¹⁰.

¹⁰ CBOS, *Młodzież 2018*, Warszawa 2019.

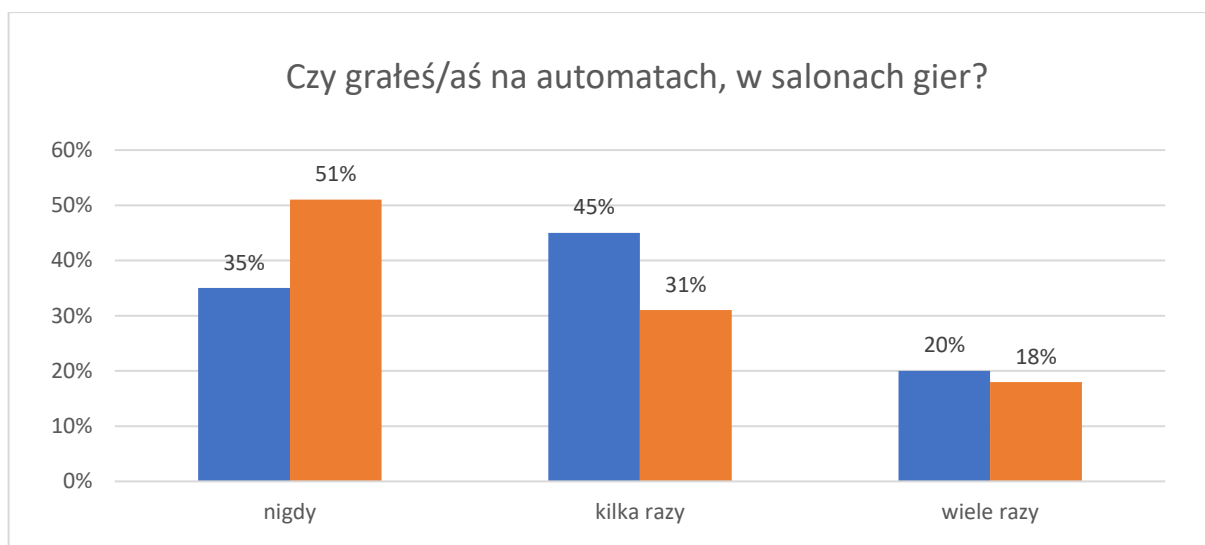
Uczniowie z Miasta Sulejówek w sporej większości (SP 7-8: 87%, SPP: 86%) nie mają doświadczenia z internetowymi grami na pieniądze. Jednakże 10% uczniów młodszych i 12% starszych miało do czynienia z taką formą hazardu.

Jeżeli chodzi o konkursy polegające na wysyłaniu płatnych smsów organizowane przez telewizję, gazety czy operatorów telefonicznych, badania wskazują, że wśród młodzieży Miasta Sulejówek nie są one popularne – 93% uczniów klas 7-8 oraz 83% uczniów SPP nigdy nie brało w nich udziału.

45% uczniów szkół podstawowych oraz 31% uczniów szkół ponadpodstawowych deklaruje, że przynajmniej raz grało na automatach w salonach gier.

PODSUMOWANIE

Dorośli mieszkańcy Miasta Sulejówek

- W opinii mieszkańców Miasta Sulejówek wszystkie z wymienionych problemów tj. zanieczyszczenie powietrza (smog), uzależnienia behawioralne (uzależnienie od Internetu, smartfonu), bezrobocie, bieda, ubóstwo, bezdomność przestępczość, kryzys rodziny, kryzys norm moralnych **są w porównywalnym stopniu ważne** (każda propozycja uzyskała wynik od 94%), jednak zdecydowanie najistotniejszym problemem społecznym w ich opinii jest: **uzależnienie od alkoholu (100%)**. Warto wspierać różnego rodzaju akcje promujące rozpowszechnianie wiedzy w poruszanych przez mieszkańców tematach i poszukujące rozwiązań zauważonych problemów. Jednymi z prostszych i najbardziej ekonomicznych metod dotarcia do dużej liczby osób są plakaty oraz ulotki edukacyjne.
- Biorąc pod uwagę wyniki ankiety na temat spożywania alkoholu wydawałoby się, że mieszkańcy Miasta Sulejówek odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka, ponieważ **ankietowani mieszkańcy deklarują**, że stosunkowo rzadko spożywają alkohol, wypijając przy tym umiarkowane ilości. Mimo to, zaleca się przeprowadzenie wśród mieszkańców kampanii informacyjnej, mającej na celu zwrócenie uwagi na negatywne skutki spożywania alkoholu na organizm człowieka oraz konsekwencje społeczne związane z jego nadmiernym spożywaniem. Kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.
- **Palenie wyrobów tytoniowych** jest wśród dorosłych mieszkańców Miasta Sulejówek rozpowszechnionym nałogiem. Wszyscy z mieszkańców zadeklarowali palenie papierosów i e-papierosów okazjnie czy też nałogowo.

- Badani respondenci deklarują (100%), że w swoim środowisku nie znają osób przyjmujących substancje odurzające tj. **narkotyki i dopalacze**. Wskazane jest zwrócenie szczególnej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków i dopalaczy, a także rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach ich zażywania. 100% nie wie, gdzie kupić narkotyki i dopalacze.
- 46% mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Świadczyć to może o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane.
- **Uzależnienia behawioralne:**
  - Mieszkańcy Miasta Sulejówek oceniają uzależnienia behawioralne jako istotny problem środowiska lokalnego (96%), warto zwrócić uwagę, że poszczególne ich rodzaje zostały przez respondentów uznane za bardzo i dość powszechne problemy środowiska lokalnego. Oceniano ich powszechność kolejno: zakupoholizm (95%), zaburzenia odżywiania (89%), uzależnienie od hazardu (86%), pracoholizm (85%) oraz sieciolizm (85%).
  - Problem uzależnienia od **gier hazardowych** na terenie Miasta Sulejówek **nie występuje**. Wyniki ankiet wskazują, że 100% mieszkańców nie grało w gry typu automaty, czy w gry na pieniądze. Należałoby mimo wszystko zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnianie informacji na temat instytucji, do których może zgłosić się osoba uzależniona od hazardu, a także mechanizmów uzależnienia zarówno w środowisku dorosłych, jak i dzieci oraz młodzieży.

Sprzedawcy napojów alkoholowych

- Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy **odpowiedzialnie podchodzą** do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol **większość badanych deklaruje, że sprawdza dowody potwierdzające wiek (25% robi to zawsze a 65% często)**. Zestawiając te wyniki z opiniami badanych uczniów w szkołach z terenu Miasta Sulejówek, zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Kampania informacyjna może, zatem obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach. Rekomenduje się także zapoznanie pracowników punktów sprzedaży napojów alkoholowych z procedurą skutecznej odmowy, wzmacnianie umiejętności asertywności oraz ukazanie sposobów wspomagających współpracę sprzedawców z Policją.

Dzieci i młodzież szkolna

- Wraz z wiekiem badanych uczniów wzrasta odsetek młodych osób eksperymentujących z alkoholem oraz papierosami.
- **Spożywanie napojów alkoholowych** przez młodzież szkolną w Mieście Sulejówek można określić na **niskim poziomie ryzyka**. Wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po alkohol- inicjację alkoholową ma za sobą 27% uczniów klas 7-8 oraz 51% uczniów klas SPP. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas programów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

- Badania wykazały, że pewien odsetek ankietowanych młodych mieszkańców Miasta Sulejówek palił lub nadal pali wyroby papierosowe. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się sobą 14% uczniów klas 7-8 oraz 36% uczniów klas uczniów klas SPP. Najczęściej wskazywanymi powodami palenia papierosów przez uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową była chęć spróbowania czegoś nowego. Jednocześnie niepokojący jest względnie bardzo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych i napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomenduje się podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.
- Jak wynika z badań problem **zażywania substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze** jest **zauważalny, lecz nie rozpowszechniony** wśród uczniów szkół Miasta Sulejówek (4% uczniów klas SP 7-8 oraz 5% uczniów SPP przyznaje, że zażywało już narkotyki lub dopalacze). Uczniowie w większości nie potrafią ocenić, czy nabycie owych substancji jest w ich otoczeniu trudne czy łatwe. Należy zwrócić uwagę na profilaktykę narkotykową wśród uczniów. W przypadku zażywania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych. Zaleca się podjęcie obserwacji w placówkach oświatowych, w celu identyfikacji uczniów zażywających środki psychoaktywne.
- Uczniowie w Mieście Sulejówek deklarują w zdecydowanej większości bardzo dobre lub dobre relacje z: **rodzicami/opiekunami** (SP 7-8: łącznie 96%; SPP: łącznie 83%), **nauczycielami** (SP 7-8: łącznie 88%; SPP: łącznie 56%) oraz **rówieśnikami** (SP 7-8: łącznie 93%; SPP: łącznie 79%). Zaleca się rozwijanie pozytywnego potencjału rodziny i jednocześnie wzmacnianie czynnika chroniącego, jakim jest pozytywna więź dziecka z rodzicami poprzez realizację warsztatów podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców.

Uzależnienia behawioralne wśród uczniów:

- Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na **korzystaniu z komputera** (powyżej 6 godzin SP 7-8: 25%; SPP: 28%) **oraz telefonu komórkowego** (ponad 5 godzin dziennie (SP 7-8: 39%; SPP: 45%). Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach są to ich jedyne formy spędzania czasu. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- **Jako powody korzystania z komputera i Internetu** uczniowie wskazywali kolejno na: **SP 7-8:** kontakt ze znajomymi (74%), granie w gry online (63%), oglądanie filmów (58%), naukę (55%) oraz słuchanie muzyki (53%) **oraz SPP:** słuchanie muzyki (84%), naukę (77%), kontakt ze znajomymi (74%) oraz oglądanie filmów (65%).
- **Według deklaracji uczniowie najczęściej korzystają z komputera i Internetu w domu (SP 7-8: 98%, SPP: 92%).**
- 37% uczniów młodszych oraz 36% uczniów starszych z pozytywnym skutkiem ograniczyło czas poświęcany na korzystanie z Internetu.
- Zauważalnym problemem wydaje się być skłonność uczniów do korzystania z **gier hazardowych**, a internetowe gry „na pieniądze” zaczynają być coraz bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży (**10% uczniów młodszych i 12% starszych miało do czynienia z taką formą hazardu**). Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadanek na lekcjach wychowawczych.